

Z dobrimi sedanjimi rezultati v prihodnost

Polletje je minilo in že moramo delavci na vseh samoupravnih forumih kritično oceniti uspehe ali neuspehe poslovanja, ne samo zaradi pregledovanja preteklih podatkov, temveč predvsem zaradi zaključkov, ki jih bomo izluščili iz teh analiz za še uspešnejše delo v bodočnosti.

Že bežen pogled na dosedanje nekajletno poslovanje pa kaže nenehno rast dohodka in količin, ki kljub povečanemu številu zaposlenih prikazujejo dvig produktivnosti.

Primerjava količinske realizacije naših finalnih proizvodov proti lanskoletni polletni realizaciji je naslednja:

turbine	513 %
črpalk	71 %
žerjavi	114 %
reduktorji	114 %
cementarne	24 %
diesel motorji	126 %
strojni deli	50 %
transp. vozila	85 %
preoblikov. oprema	86 %
ulitki — blagovna	101 %
Skupno finalna proizvodnja	105,9 %

Finančnih rezultatov trenutno še nimamo, ker je bilanca v izdelavi, vendar nam že prvi podatki kažejo, da bo uspešna.

Podatki o fakturirani realizaciji prikazujejo, da smo v 6 mesecih ustvarili skupno 8,,997,211.000 din, od tega na konvertibilnem trgu 2,,172,552.000 din in na klirinškem tržišču 1,,989,580.000 din.

V primerjavi z letnim dinamičnim planom fakturiranja smo polletne obveznosti dosegli na domačem trgu 143 %, na konvertibilnem 185 % in na klirinškem 193 %.

Ob izidu bilance bodo znani tudi podatki o dohodku in čistem dohodku, zato bomo lahko šele takrat s kazalci potrdili uspešnost ali neuspešnost poslovanja v prvem polletju.

Iz polletnih rezultatov že tudi lahko ocenjujemo, kakšen bo rezultat ob koncu leta 1985, seveda ob maksimalnem angažiranju vseh delavcev.

Iz analize realizacije ugotavljamo, da bomo do konca leta fakturirali 24,,799,846.000 din eksterne realizacije. Od tega predvidevamo 21,606.572 \$ konvertibilnega izvoza in 25,178.866 Cl \$, kar znaša skupno 50 % celotnega prihodka. Pri tem je ocena izvoznih naročil nižja od planirane vrednosti, vendar bo ocenjena vrednost skupne eksterne realizacije zadostovala za pokritje stroškov poslovanja in formiranja takšnega dohodka, s katerim bomo pokrili vse naše obveznosti in ustvarili akumulacijo, planirano za leto 1985.

Ocena realizacije je za 69,7 % višja od plana za leto 1985, na kar vplivajo tečajne razlike, inflacija na domačem trgu in povečanje produktivnosti.

Plan za leto 1985 je z nekaj manjšimi izjemami pokrit z naročili, je pa situacija z nabavo surovin in polizdelkov trenutno otežena. Zadnje čase nam likvidnostne težave precej omejujejo nabavo polizdelkov za vgraditev v naše proizvode, vendar upamo, da se bo to vprašanje pravočasno uredilo in ne bomo imeli zaradi nabave materiala prevelikih težav pri izpolnjevanju planskih nalog.

Ob analizi polletnih rezultatov pa že gledamo v naslednje leto in pripravljamo osnovne podatke za plan 1986.

Novost v planiranju za leto 1986 v primerjavi s prejšnjimi leti je spremenjen začetek in potek planiranja.

Aprila letos bi morali tozdi in delovne skupnosti že pripraviti zasnove plana, gotove pa so bile šele maja.

V zasnovah plana TOZD/DS so temeljne organizacije planirale skladno s cilji razvoja in temu odgovarjajočimi stroški, sredstva za pokritje stroškov poslovanja in dohodek, ki zajema vse obveznosti iz dohodka ter čisti dohodek.

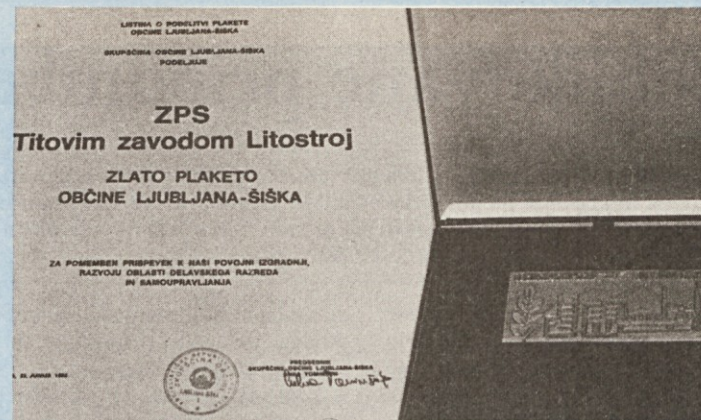
Ker je zasnova plana realna slika poslovnih stroškov in dohodka, lahko vzamemo vrednosti seštevka obeh planskih elementov kot osnovo celotnega prihodka TOZD/DS. Vrednost celotnega prihodka delovne organizacije po tem izračunu znaša 35,,688,554.000 din. Planirani celotni prihodek je višji od planiranega za leto 1985 za 108 % in od ocenjene realizacije v letu 1985 za 44 %.

Izredno visokemu celotnemu prihodu bi morala seveda odgovarjati eksterne realizacije naročil, katero morajo pridobiti poslovni odbori blagovnih skupin, ki so skupno s TOZD PROD preanalizirali možnost pridobitve naročil na svojih področjih.

Težave so spet nastopile pri planiranju konvertibilnega izvoza, kjer smo po revidiranju podatkov pri turbinski proizvodnji skupno zbrali 28,235.490 \$ in za klirinško področje 26,970.987 Cl \$. Pri izračunu US \$ po dnevnem tečaju 288,00 din in Cl \$ 274,16 din znaša celotna eksterne realizacija 31,,029,458.000 dinarjev.

Razlika do celotnega prihodka bo interna realizacija ter ostali elementi, ki skupno z eksterne realizacije sestavljajo celotni prihodek.

Dohodek bo višji od planiranega za leto 1985 za 71 %, čisti dohodek 109 %, osebni dohodki 135 % in akumulacija 66 %.

Najvišje priznanje

Ob vrsti visokih priznanj se lahko Litostroj pohvali še z enim, ki ga je prejel ob prazniku občine Šiška. To je zlata plaketa, najvišje občinsko priznanje, ki ga je dobil Litostroj kot izredno pomembna in uspešna organizacija v naši občini. V obrazložitvi za podelitev priznanja pa piše še naslednje:

Litostroj je bil med prvimi kolektivi v Jugoslaviji, ki je uvedel samoupravljanje delavcev z izvolitvijo delavskega sveta 26. 1. 1950. Uspešno je oral ledino ne le na področju samoupravljanja, temveč tudi družbenoekonomskega in družbenopolitičnega razvoja. Razvil se je v gospodarskega giganta, priznanega ne le v domovini, temveč tudi v svetu. Še zlasti slovi po svojih kvalitetnih turbinah in drugih proizvodih s področja strojegradnje. Danes v njem združuje delo okoli 4.400 delavcev, ki so v preteklem letu ustvarili preko 14 milijard dinarjev prihodka. Za dosežene uspehe na področju gospodarstva, vzgoje kadrov, samoupravljanja, skrbi za delavca, družbenopolitičnega delovanja in delegatskega sistema, je kolektiv prejel številna priznanja doma in v tujini. V preteklem letu mu je bilo s podelitvijo nagrade Avnoj izkazano posebno priznanje naše družbe. S svojim dosedanjim delom je dokazal, da je vreden imena stratega naše revolucije ter samoupravne socialistične družbe tovariša Tita.

Res je, da smo si v Litostroju vsa leta prizadevali za čim boljše in kvalitetnejše delo, zato se tudi lahko pohvalimo z doseženimi uspehi na področju poslovanja ter na področju družbenopolitičnih in socialnih odnosov. Res pa je tudi, da nas ti uspehi ne smejo uspavati. Naši cilji in želje morajo biti tudi v bodoče veliki, prizadevali pa si bomo, da bomo tudi te cilje presegli. Le to bo lahko merilo našega uspeha in hkrati opravičitev zaupanja, ki smo ga bili deležni s podelitvijo tega visokega občinskega priznanja, ter tistimi visokimi priznanji, ki smo jih dobili že prej.

M. M.

Na osrednji prireditvi, ki je bila v počastitev praznika občine Šiška v Mostecu, je v imenu Litostroja prejel zlato plaketo predsednik delavskega sveta Janko Babič iz rok predsednice skupščine občine Ljubljana-Šiška, Anke Tominšek (Foto: F. Rozman)

Visoko priznanje ob Dnevu samoupravljalcev je prevzel Franc Gašperlin, predsednik DS tozda PUM (Foto: T. Š.)

Priznanje tozdu PUM

Zveza sindikatov Slovenije je tozdu PUM livarne podelila pomembno priznanje za izjemne dosežke oziroma uspehe pri oblikovanju, razvijanju in utrjevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

To priznanje smo prejeli tudi za prispevek, ki ga je livarna dala v razvoju Litostroja in se je v daljšem obdobju potrjeval skozi uspehe v skupni litostrojski proizvodnji.

Razvoju livarne je bi od samega začetka prilagojen potrebam in zahtevam proizvodnega programa Litostroja. Individualni značaj strojne investicijske opreme, ki je od objekta do objekta drugačen, je zahteval svojevito usmeritev livarne v izdelavo individualnih ulitkov. Izdelava ulitkov za vodne turbine vseh vrst, dizelskih motorjev, črpalk, viličarjev, dvigal, preoblikovalne opreme in drugih proizvodov sodi v vrhunski razred težavnosti. Tem zahtevam lahko sledimo le s stalnim razvojnim delom ob uvajanju in osvajanju novih tehnologij, novih vrst kvalitetnih litin in drugih najzahtevnejših postopkov. Nadaljnji razvoj težke strojegradnje, ki gre v smeri vedno večjih posamičnih enot, je v največji meri vezan na zagotavljanje čedalje večjih ulitkov s čedalje večjo stopnjo kvalitete. Zato je bila kot prva faza nadaljnega razvoja težke strojegradnje v Litostroju realizirana naložba v povečanje zmogljivosti jeklolivarne, ki že daje velik prispevek. Prav tako pomemben prispevek predstavljajo tudi mnogi ulitki bla-

govne proizvodnje, ki jih livarna dobavlja drugim proizvajalcem strojne investicijske opreme širom Jugoslavije.

S kvaliteto naših ulitkov so zelo zadovoljni v mnogih cementarnah, rudnikih, ladjedelnicah, termoelektrarnah in drugih organizacijah združenega dela, ki že dalj časa sodelujejo z nami. Na osnovi v praksi dokazane visoke kvalitete naših ulitkov pridobivamo vse več novih kupcev.

Livarna v Litostroju pomembno prispeva k uspešnim poslovnim rezultatom celotne delovne organizacije. Ob tem, da zagotavlja potrebne visokokvalitetne ulitke za vse proizvodne veje, iz leta v leto povečujemo obseg proizvodnje.

V letu 1984 smo dosegli doslej rekordno proizvodnjo ulitkov, pri čemer je okoli 60 % izdelanih ulitkov iz legiranih litin vrhunske kvalitete. Samo v tem letu je produktivnost porasla za 5,9 odstotka, fizični obseg proizvodnje za 11 odstotkov, število zaposlenih pa za 2 odstotka. (Dalje na 2. str.)

Količinski plan bo višji od ocenjene realizacije v letu 1985 za 12 %.

Po družbenem dogovoru bi lahko povečali število zaposlenih s stopnjo 1,5, vendar bomo zaradi aktiviranja novih investicijskih naložb imeli višji odstotek in sicer 2,7.

Pri pripravi planskih dokumentov za leto 1986 smo naleteli na velike težave, saj bomo morali zaradi različnih tečajev dolarja izdelati dva plana pridobivanja in razporejanja dohodka; prvega po tečaju ZIS 185,70 din in drugega po predvidenem srednjem dnevnem tečaju 288,00 din ter vrednosti klirinškega dolarja po 274,16 din.

Zaradi enotnosti planiranja med Litostrojem in zunanjimi institucijami bomo uporabljali finančni plan po ZIS tečaju, notranje pa po srednjem dnevnem tečaju.

Istočasno pripravljamo tudi osnove za sklepanje samoupravnih spo-

razumov o temeljnih planov TOZD/DS za obdobje 1986—1990, ki pa bodo izdelani po stalnih cenah iz leta 1984 in bodo seveda znatno nižje od vrednosti za pripravo letnega planskega akta.

Razmerje med že pridobljenimi naročili in nepokritimi je nekoliko ugodnejše od lanskega istočasnega obdobja, ko smo pripravljali plan 1985, vendar je naloga tozda Prodaja vsekakor zelo odgovorna, da pridobi pravočasno dovolj naročil, ki pa morajo odgovarjati izdelkom našega proizvodnega procesa.

Že sklenjena naročila in predvidena, ki bodo še pravočasno pridobljena, odprava likvidnostnih težav, novi visokokvalificirani kadri, pravočasna zagotovitev finančnih sredstev ter primerna angažiranost vseh zaposlenih bo zagotovilo uspešno izpolnitve planskih nalog v letu 1986.

H. Bratkovič

Izoblikovane pripombe

Junijska konferenca OOS je bila posvečena obravnavi dveh tem: obravnavi stališč in pripomb na povzetke osnutkov samoupravnih sporazumov o temeljih plana SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986—1990.

Dve pripombi sta značilni za vse SIS. Tako pogrešamo višino skupne prispevne stopnje iz bruto osebnega dohodka, iz dohodka oziroma iz čistega dohodka, sicer se bo sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih plana še bolj zapletalo kot v prejšnjih letih in ob ugodnejšem vzdušju. Druga pripomba zadeva prednostni red razporejanja potrebnih sredstev glede na prednostno vlogo izobraževanja, raziskovanja, zdravstvenega in otroškega varstva v posameznih letih v prihodnjih obdobjih.

Kot je v povedal Alfred Tomažič so strokovne službe pripravile pripombe k povzetkom za posamezne SIS. IO OOS TOZD in DS so organizirali javno razpravo, kjer so potrdili že izdelana stališča in pripombe, in izoblikovali še dodatne pripombe.

V razpravi je bilo poudarjeno, da samoupravni sistem ne bo deloval, če se ne bomo sami dobro organizirali. Delegat v konferenci delegacij SIS za ceste (Brane Trontelj) je opozoril na popolno nedejavnost konference delegacij. Nosilec konference

delegacij je Avtomontaža, vendar ne sklicuje delegatov (nazadnje so se sestali pred letom in pol).

V diskusiji je bilo rečeno, naj delegati sami zahtevajo od Avtomontaže, da se sestanejo. V primeru, da se tudi potem ne sestanejo pa naj delegat TZ Litostroj posreduje stališče naše DO na skupščino.

Ob zaključku razprave so delegati konference OOS soglasno sprejeli pripombe k povzetkom osnutkov SaS o temeljih plana SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje občin in mesta Ljubljana za obdobje 1986—1990, ki so jih pripravile strokovne službe. Te pripombe, skupaj s pripombami, izoblikovanimi v javni razpravi TOZD in DS, in stališči, ki so bila izoblikovana na seji konference OSS, smo poslali občinskemu svetu zveze sindikatov Ljubljana-Siška v nadaljnjo obravnavo.

Druga tema, ki so jo delegati obravnavali, pa se je nanašala na podelitev jubilejnih nagrad v letu 1985.

Bojan Zupančič je delegate konference seznanil, da obstajajo nekatere spremembe med starim in sedaj

veljavnim pravilnikom o delitvi sklada skupne porabe glede izplačevanja nagrad ob delovnih jubilejih za delo v delovni organizaciji.

Po starem pravilniku je štela v jubilej samo neprekinjena delovna doba v naši delovni organizaciji, po novem pa vsa delovna doba, prebita v naši delovni organizaciji. Zaradi takšnega štetja delovne dobe se je določenemu številu delavcev seštevku delovne dobe povečal, tako da zaradi tega v letošnjem letu preskočijo enega ali celo dva jubileja (112 delavcev preskoči enega, 39 pa dva jubileja).

Služba za kadrovanje pri KSS je pripravila tri variantne predloge:

a) Jubilejne nagrade izplačati le tistim delavcem, ki dosežejo enega od jubilejev (ne upoštevati delavce, ki preskočijo jubilej).

b) Jubilejne nagrade izplačati tudi delavcem, ki preskočijo enega ali več jubilejev, vendar samo za največji doseženi jubilej.

c) Jubilejne nagrade povečati za vse preskočene jubileje (finančna sredstva za to obliko ne presežejo planiranih).

Delegati konference OOS naj bi odločili:

a) Po kateri varianti naj se izplačujejo jubilejne nagrade (denar ali kot spominske nagrade)?

b) Ali se bodo še naprej podeljevala pisna priznanja za 15. oz 35-letni jubilej?

Nagrade in priznanja

Ob dnevu samoupravljalcev je bila 24. junija v Domu španskih borcev slovesna podelitev nagrad in priznanj. Po slavnostni seji, na kateri je govoril sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije Zdravko Krvin, je bil še krajši kulturni program temu pa je sledila podelitev nagrad in priznanj mestnega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Podeljenih je bilo 10 nagrad in 20 priznanj. Litostrojčani smo posebno ponosni, saj so dobili edina priznanja iz občine Šiška kar štirje naši sodelavci: Ivan Krizman in Alfred Tomažič (nagrade) ter Rafael Rihard in Pavel Stupnikar (priznanja).

Obrazložitve pa so bile takšne:

IVAN KRIŽMAN, roj. 1939, TZ Litostroj, TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme, prejme nagrado za izredna prizadevanja na področju racionalizacije gospodarjenja z uvajanjem novih domačih komponent, za aktivno delo v samoupravnih organih ter za širitev kulturnega poslanstva preko glasbe v širši slovenski in jugoslovanski prostor.

ALFRED TOMAŽIČ, roj. 1920, TZ Litostroj, DS Službe skupnega pomena, prejme nagrado za odgovorno in zavzeto delo pri uresničevanju Zakona o združenem delu, s poudarkom na delu v samoupravnih organih, družbenopolitičnih organizacijah in delegacijah za uresničevanje neposredne svobodne menjave dela na področju izobraževanja.

RAFAEL RIHARD, roj. 1933, TZ Litostroj, TOZD IRRP, prejme priznanje za zavzeto in strokovno opravljanje delovnih nalog in vseh zadolžitev v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, za razvoj in krepitev samoupravljanja v temeljni organizaciji združenega dela, delovni organizaciji in posebej v zboru združenega dela občine.

PAVEL STUPNIKAR, roj. 1939, TZ Litostroj, TOZD PRODAJA, prejme priznanje za dolgoletno odgovorno in zavzeto delo v samoupravnih organih, družbenopolitičnih organizacijah, v delegacijah v kolektivu, v občini in mestu za dosledno uresničevanje samoupravljanja v praksi.

c) Kako obravnavati jubilate, ki so v naši DO prešli že 2 krat jubilejno nagrado za 10 let. Ali jim pripada tudi nagrada za 20-letni jubilej?

d) Ali izplačati jubilejne nagrade tudi tistim delavcem, ki so jubilejne nagrado že prejeli v drugi delovni organizaciji?

Po razpravi so delegati konference sprejeli naslednje sklepe:

1. Jubilejne nagrade naj se izplačajo tudi tistim delavcem, ki zaradi sprememb v določilih novega pravilnika preskočijo enega ali več jubilejev. Tistim delavcem, ki v letošnjem letu preskočijo 2 jubileja, se letos izplača prvi preskočen jubilej, drugega pa v letu 1986 (z izjemo ti-

stih delavcev, ki bi v letu 1986 odšli v pokoj, se oba jubileja izplača letos).

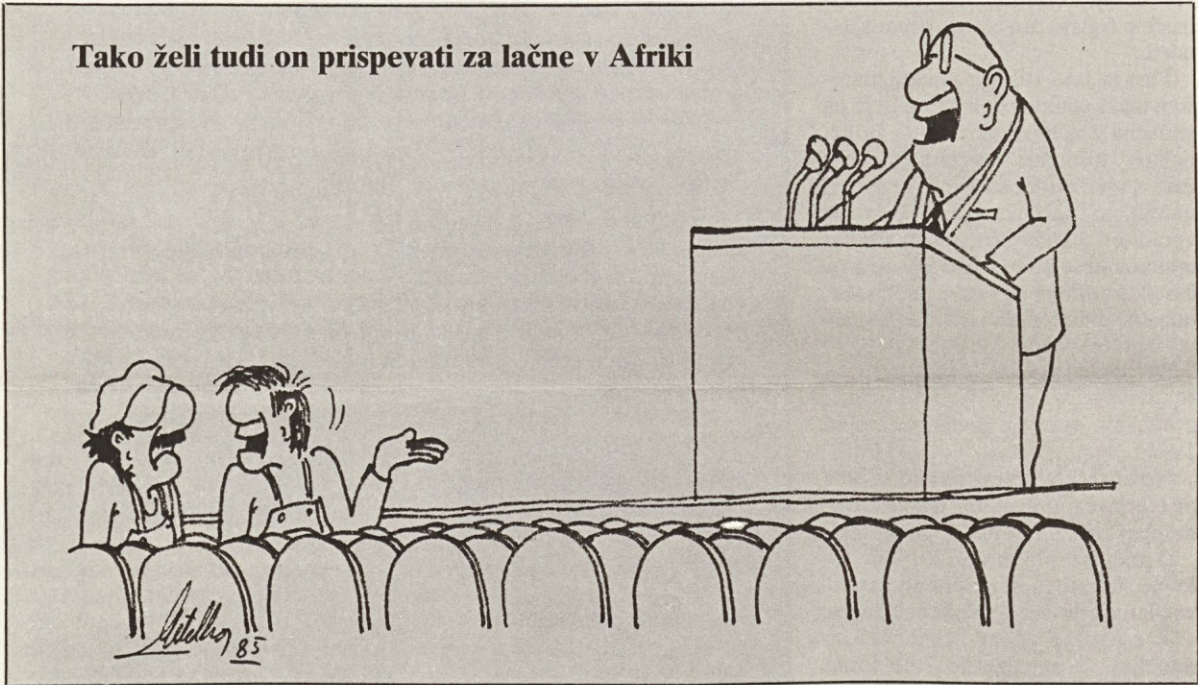
2. Pisna priznanja za 15 in 35-letni jubilej se ne podeljujejo več.

3. Vsem delavcem se izplača jubilej po določilih novega pravilnika ne glede na že dosedaj prejete jubilejne nagrade znotraj ali zunaj DO (npr. 2 × prejeta nagrada izven delovne organizacije glede na skupno delovno dobo).

4. Nagrade za 20 ali 25-letnike se izplača v denarnem znesku, za 10-letnike v obliki darila — ur in za 30-letnike v obliki darila — zlatnike.

Za 25-letnike se poleg denarne nagrade organizira tudi izlet.

Zlato Adlešič

Paberkovanje po zapisnikih

Poleg tega, da so nekatere komisije za delovne razmere razpravljale o zaposlitvah novih delavcev, druge pa sklepale o pridobitvi lastnosti delavcev, smo dobili tudi zapisnik oziroma »Namesto zapisnika« 13. redne seje delegacije SIS za raziskovanje DS SSP, ki je 27. junija odpadla zaradi prekasno prispelega gradiva, ter še cel kup drugih zapisnikov, iz katerih povzemamo nekatere zanimivejše dele.

»Potrjuje se predlog KSS — Oddelek za stanovanjske zadeve in sprejema stališče upravnega odbora, da se našim delavcem, članom stanovanjske zadruga Podutik odobri premostitveni kredit za komunalno ureditev zemljišča.«

11. redna izredna seja DS TOZD PROD. — 24. 6. 1985

Delavski svet tozda Nabava je bil seznanjen s prošnjo delavcev, članov litostrojske zadruga, za finančno pomoč za pokritje obveznosti za komunalno. Vsi delavci tozda Nabava oziroma člani omenjene zadruga so že prejeli maksimalni znesek posojila, zato ne prejmejo nobenega dodatnega zneska.

14. redna seja DS TOZD Nabava — 24. 6. 1985

»V razpravi, ki je nastala glede izvrševanja planskih obveznosti in z njimi povezanega nadurnega dela, delegati delavskega sveta terjajo odgovor o obdavičtvi nadurnega dela, češ da je bilo govora o zmanjšanju tega davka, sedaj pa jim odtegujejo še več!«

29. redna seja DS TOZD PZO

»S priključkom nove telefonske centrale ima TOZD Nabava izredne težave pri delu zaradi izključitve več direktnih linij in odvzetih ničel, do česar je prišlo brez vednosti vodstva in služb.

Kdo v delovni organizaciji lahko odloči, da se nekaterim službam (predvsem uvoz) odvzame direktna linija in to brez vednosti prizadetih? Smatramo, da je to skrajno neresno, saj si ne moremo predstavljati poslovanja brez takšnih linij in je zaradi tega delo zelo otežkočeno.«

22. redna seja DS TOZD Nabava

»V razpravi je bilo poudarjeno, da samoupravni sistem ne bo deloval, če se ne bomo sami dobro organizirali. Delegat v konferenci delegacij SIS za ceste je opozoril na popolno nedejavnost konference delegacij. Nosilec konference delegacij je Avtomontaža, vendar ta ne sklicuje delegatov.«

6. redna seja OOS DO Litostroj

»Tovariš Škerbec je odgovoril, da je bil izdelan in sprejet plan delovnih sobot za letos in da so pri planiranju prostih sobot upoštevali navodila Republiškega komiteja za delo, ki je predlagal, da OZD (?) vse praznike, ki padejo na soboto, planirajo kot dela prost dan. Podobno je predlagala tudi pravna služba naše delovne organizacije.

20. seja predsedstva konference OOS DO

»Prihodnje leto bo v okviru MPAO

sodelovalo 150—200 delavcev Litostroja, za kar bo potrebnih 6 milijonov dinarjev (sredstva bi se odvojila iz materialnih stroškov tozdov), zato bo še letos potrebno izdelati kriterije in pravilnik o udeležbi delavcev v okviru medicinsko programiranega aktivnega oddiha.«

20. seja predsedstva konference OOS DO

»Ker so bili letos odpovedani kar trije avtobusi naših delavcev za izlete na Češkoslovaško, je dogovorjeno, da bosta dva avtobusa funkcionarjev SOZD ZPS v času od 14. do 21. septembra letos obiskala ČKD Blansko.«

20. redna seja predsedstva OOS DO 31. 5. 1985

»Dogovorjeno je, da vseh ostalih oblik prodaje v okviru DO (meso, ozimnica, knjige...) glede na to, da gre pogosto za blago slabše kvalitete, ne smemo dovoljevati.«

20. redna seja predsedstva OOS DO — 31. 5. 1985

»V nadaljevanju razprave je bilo opozorjeno na slabo organiziranost zobozdravstvene službe v DO (zaradi velikega števila zaposlenih bi potrebovali še enega zobozdravnika). Morali bi biti izdelani tudi kriteriji za obisk zobne ambulante za upokojeince in svojce zaposlenih.

20. redna seja OOS DO 31. 5. 1985

Priznanje tozdu PUM

(Nadaljevanje s 1. str.)

S takim načinom dela se livarna kot pomemben dejavnik vključuje v stabilizacijska prizadevanja. Glede na to, da smo se v Litostroju že davno odločili, da bomo izvažali samo proizvode visoke stopnje predelave, z visokim deležem vložnega znanja, ki imajo tudi na svetovnih trgih ustrezno ceno ulitkov, zavestno ne izvažamo. Izvoz ustvarjamo skozi skupne litostrojske proizvode in posredno preko drugih jugoslovanskih proizvajalcev investicijske opreme, v kateri so vgrajeni naši ulitki.

Livarna je prispevala pomemben delež k razvoju in utrjevanju samoupravnih socialističnih odnosov v tovarni in širši družbeni skupnosti. Še pred sprejemom Zakona o samoupravljanju leta 1950 so se v livarni na osnovi izkušenj, ki so jih mnogi naši delavci pridobili v NOB, razvijale svojstvene oblike dogovarjanja in posvetovanja delavcev, naj bo za udarniško delo ali za dodatne napore pri izpolnjevanju zahtevnih planskih nalog. Zato je zakon pomenil samo kontinuiteto v tem delu, obenem pa konkretizacijo v prehodu družbene lastnine in upravljanje delavcev. Od proizvodnih svetov, prve

»Glede na to, da so člani komisije za kulturo pri Konferenci OOS predsedniki komisij za kulturo TOZD/DS, je pravilno, da se analizira ocena dela v vseh TOZD/DS in se izoblikujejo pripombe, stališča in predlogi. IO OOS TOZD/DS naj v dogovoru s politično koordinacijo in vodstvom TOZD/DS organizirajo javno razpravo, ki naj bo zaključena najkasneje do 15. 6. 1985. Zapisnike obravnave te točke na sejah IO HTO TOZD/DS naj se takoj pošlje v tajništvo sindikata DO.«

20. redna seja predsedstva OOS DO — 31. 5. 1985

konkretne oblike samoupravne organiziranosti litostrojskih delavcev, je bil zato samo korak do izvolitve prvega delavskega sveta, ki smo ga obeležili s slovesno vgraditvijo spominske plošče na svečanem zboru vseh delavcev Litostroja v steno livarne.

Livarna je bila med prvimi, ki je ustanovila svoj obratni delavski svet, še bolj pa se je samoupravno delovanje razživelo po sprejemu nove ustave in zakona o združenem delu.

Od 800 zaposlenih delavcev v livarni je v samoupravnih in delegatskih razmerjih aktivno angažirano preko 400 delavcev. Zaradi resnega dela delegatov nimamo težav z delovanjem delegatskega sistema. Pestrost aktivnosti in angažiranosti samo približno opredeljuje preko 1000 zapisnikov sej delavskega sveta, delovnih skupin, delegacij, družbenopolitičnih organizacij in njihovih organov letno, pomembnejše pri tem pa je, da delavci resnično poznajo rezultate poslovanja.

Zaradi takega delovanja in širših oblik samouprave odločanja so rezultati v daljšem obdobju ves čas enako dobri. Iz teh rezultatov smo opredeljevali sredstva za nadaljnji razvoj, pri tem pa vselej izpostavljali tudi izboljševanje težkih delovnih razmer in varstvo okolja.

Priznanje, ki smo ga prejeli delavci livarne, nam je spodbuda pri nadaljnjem delu in nas obvezuje za nove napore pri razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov v praksi. To je ob 35. obletnici samoupravljanja, ki jo letos praznujemo v tovarni, obenem pa tudi priznanje dosežkov na področju samoupravljanja za celoto DO TZ Litostroj.

Franč Kostevc

Začasna ustavitev kreditiranja...

Ukrep sveta guvernerjev Narodne banke Jugoslavije, ki se nanaša na uokvirjeno kreditiranje na določen limit, je imel za posledico, da je Stanovanjska komunalna banka Ljubljana zaradi prekoračitve limitiranih plasmajev sredstev, morala začasno ukiniti kreditiranje stanovanjske graditve.

SKB je planirala, da bo možen porast kreditov v višini 30,5 % za rast vseh dinarskih naložb, z ukrepi sveta guvernerjev pa je bil porast teh plasmajev v prvem polletju omejen na 9% in bo znašal do konca leta predvidoma 19,5%, kar velja tudi za prioritete investicije, med katerimi je stanovanjsko komunalno gospodarstvo.

Sklep sveta guvernerjev zadeva vse banke, žal pa ne upošteva specifičnosti Stanovanjske komunalne banke (SKB) Ljubljana. To je edina tovrstna banka v Jugoslaviji, kjer se namensko združujejo sredstva za stanovanjsko gradnjo.

Posledica ukrepa je bila, da banka začasno ni mogla odobravati novih kreditov, zato tudi ni sprejemala novih vlog OZD niti občanov za odobravanje kreditov tj. na vezavo dinarskih in deviznih sredstev. Enako je veljalo za že vložene zahteve, kjer krediti še niso bili odobreni. Vse OZD oz. posamezniki, ki so prej vezali sredstva za pridobitev kreditov, kredit pa jim še ni bil odobren, so imeli možnost, da glede na nujnost razreševanja stanovanjskih vprašanj ta sredstva dvignejo in jih uporabijo kot lastna sredstva.

Trenutno pa SKB ponovno odobrava kredite na vezavo dinarjev in deviznih sredstev, vendar je ta kredit pogojen z namenskimi varčevanjem prosilca in limitiran v višini 3.000.000 din za gradnjo in adaptacijo, medtem ko tega limita za nakup stanovanjske enote ni.

Omejitev pa ne velja za kredite na podlagi namenskega varčevanja in iz sredstev vzajemnosti. Ta ukrep tudi ne posega v odobravanje posojil delavcem v okviru Litostroja po razpisu za leto 1985, saj se sredstva črpajo direktno iz sredstev sklada tozdrov/ds.

V tem primeru se je tudi izkazalo, da smo pri reševanju stanovanjskih vprašanj le preveč računali na reševanje s krediti. Razlog je prav gotovo tudi v visoki stopnji inflacije, saj je bilo leta 1979 treba odšteti v Sloveniji za kvadratni meter stanovanja 1,32 odstotka osebnega dohodka, lani pa že več kot dva povprečna mesečna osebna dohodka. Rast cen stanovanj v letošnjem letu pa to razmerje poslabšuje, kar kaže na to, da je vse težje priti do stanovanja, tako lastnega kot tudi najemnega.

Tudi Litostroj prisoten na Bledu

O velikem srečanju jugoslovanskih in ameriških gospodarstvenikov na Bledu od 10. do 12. junija 1985 je bilo že dosti napisanega v dnevnem tisku. Morda bi povzeli samo to, da je bil to posvet, na katerem so bile izmenjane splošne in konkretne informacije. Ameriški poslovneži in vladni funkcionarji so bili seznanjeni s trenutnim gospodarskim položajem v Jugoslaviji. Prišlo je do odkritega dialoga in konstruktivnega iskanja poti za doseg skupnega cilja, to je povečati in razširiti možnosti, ki jih ponuja medsebojno gospodarsko sodelovanje.

Za Litostroj je bil sestanek dobra priložnost za navezavo novih stikov z ameriški gospodarstveniki oz. za poglobitev že obstoječih, predvsem zaradi večjega prodora na veliki ameriški trg. Toda pri tem je treba upoštevati vse njegove posebnosti, ga nenehno raziskovati in se prilagajati povpraševanju na njem, kar je med drugim poudaril tudi predsednik ameriško-jugoslovanskega gospodarskega sveta R. Johnson.

M. Leskovec

Že nekaj let pa tudi namensko varčevanje ni več vzpodbudno in vsa prizadevanja, da se na tem področju nekaj premakne oz. prilagodi novi situaciji, so do sedaj ostala brezuspešna.

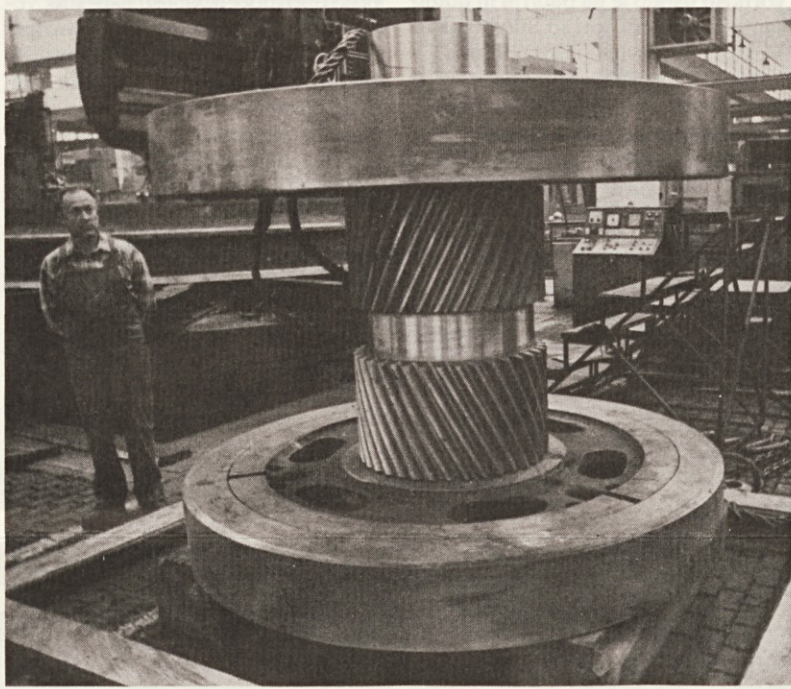
Vztrajati pri tem limitu oz. zaustavitvi stanovanjskega kreditiranja pomeni, da bo to hudo zavrlo že začeto stanovanjsko gradnjo. Vendar so tudi planski dokumenti Slovenije, ki predvidevajo dograditev načrtovanega števila stanovanj in pospešitev stanovanjske gradnje, zavezujoči. V ta plan je vključena tudi banka, ki se je zavzela, da bo z zbranimi in združenimi sredstvi v banki financirala vse faze stanovanjske in komunalne izgradnje, kakor tudi vse spremljajoče dejavnosti, ki so povezane v reprodukcijskem procesu sta-

novanjskega in komunalnega gospodarstva.

Zato to terja nove rešitve, ki bi zagotavljale nemoten potek gradnje stanovanj in odgovorni bi jo morali tudi najti.

Dana možnost, da se v tretjem četrtletju omogoči hitrejši porast komunalnih plasmajev glede na rast splošnih plasmajev, in sicer v vsakem mesecu za en odstotek, torej v treh mesecih za 3 %, ne rešuje problema, rešitev je le v tem, da se SKB izvzame iz splošnega sistema omejevanja plasmajev sredstev, saj podatki jasno govorijo o neporabljenih sredstvih in ne namensko porabljenih stanovanjskih sredstvih. To pomeni, da imamo več možnosti kot jih izrabljamo. Menimo, da imajo ukrepi začasen značaj in smo prepričani, da bo glede na do sedaj izražene politične podpore in sprejete usmeritve ekonomske politike pobuda o ukinitvi limita za področje komunalno stanovanjskega gospodarstva ugodno rešena.

D. Perko

Zobniški sklop za valjarno v ZSSR, pripravljen za struženje na stroju

Vodilna lopata za HE Haditha na struženju

Potovanje v ČSSR

Če se še niste odločili kje bi preživeli pozno avgustovske dni, vas vabimo, da odpotujete z nami v ČSSR — Brnska pregrada. Potovanje bo organizirano od 24. do 31. avgusta. Ogledali si boste lahko znamenitosti in zanimivosti češke dežele — moravski kras in okolico. Obiskali pa bomo še mesto Brno in njegovo okolico, Mohylo miru, grad Špilberk pri Brnu, kraško jamo Macocha in še kaj zanimivega. Skratka, veliko je zanimivosti, ki si jih je vredno ogledati in jih spoznati.

Pa še cene: za delavce Litostroja je cena 17.000 din, za ostale pa 19.000 dinarjev. Plačilo je možno tudi v dveh obrokih, prvega morate plačati ob prijavi. Če se bo zvišala cena avtobusnega prevoza pa bomo prisiljeni tudi ceno izleta nekoliko zvišati.

Ker je izlet zanimiv, češka pokrajina in ljudje pa prijazni in gostoljubni, vas vabimo, da se odločite in potujete z nami.

Če pa vas zanima še kaj, lahko pridete v naš oddelek počitniških domov in izletništva v tozdu ZSE ali pa se pozanimajte po telefonu (061) 556-021 interna 1021.

Septembrska številka časopisa

Letošnja septembrska številka časopisa Litostroj bo posvečena 35. obletnici socialističnega samoupravljanja v naši delovni organizaciji. Odbor za pripravo in izvedbo proslave ob 35-letnici samoupravljanja, ustanovljen pri konferenci OOS, je že sprejel osnutek vsebine slavnostne številke časopisa, prav tako pa je potrdil, da se naklada ob tej priložnosti poveča za 1000 izvodov.

In kakšna bo vsebina slavnostne številke časopisa?

Predstavlja naj bi zametke in razvoj delavskega samoupravljanja od leta 1950 do danes, ob tem pa poskušala bralcem prikazati vse aktivnosti delavcev v tovarni. Za tiste, ki jih že sedaj mika spoznati vsebino, pa še nekaj naslovov vsebine slavnostne številke:

1. Samoupravljanje kot način našega dela in življenja
2. LITOSTROJ VČERAJ, DANES, JUTRI (predstavitev delovne organizacije iz vseh zornih kotov)
3. ZGODOVINSKI PREGLED IN RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA V LITOSTROJU
4. TITO, LESKOŠEK, LITOSTROJ (prizadevanja dveh kovinarjev za nastanek in razvoj Litostroja)
5. DELEGATSKI SISTEM — SEŠTAVNI DEL SAMOUPRAVLJANJA
6. DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE V RAZVOJU SAMOUPRAVLJANJA
7. SKRB ZA DELAVCA (sociala, zdravstvo, kultura, šport, rekreacija, varstvo pri delu, stanovanjska politika, počitnice in letovanja itd.)
8. VZGOJA IN PRIDOBIVANJE KADROV
9. TRADICIJA PROIZVODNJE, LASTNI RAZVOJ IN INVENTIVNOST TER PRIHODNOST
10. LITOSTROJ V SVETU (izvoz, zgrajeni objekti v svetu, reference, načrti)
11. PARK DELAVCEV LITOSTROJA — SIMBOL SAMOUPRAVLJANJA
12. DOBITNIK PLAKET OB 35-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA
13. PROGRAM IN PRIREDITVE OB 35-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA
14. PRIZNANJA, KI JIH JE DOBIL LITOSTROJ

Časopis bo izšel okrog 5. septembra — pred praznovanjem obletnice in sicer bo to dvojna številka (avgust in september). Razveselili vas bomo tudi z barvami, saj bosta prva in zadnja stran obogatena z lepimi barvnimi fotografijami. Preostali del časopisa bo imel običajno zasnov. Že zdaj pa vas lahko opozorimo še na to, da bo naš časopis začel oktobra izhajati prej — tako bo že oktobrska številka časopisa izšla sredi meseca. To pa seveda pomeni tudi drugačne datume za oddajo materiala naših dopisnikov, o čemer vas bomo obvestili naslednjič.

Z. Adlešič

Obisk madžarske delegacije

V času od 17. do 21. junija letos se je mudila na uradnem obisku v Sloveniji delegacija komunistične partije Madžarske in Železne Županije. Delegacija se je med svojim obiskom sestala z nekaterimi predstavniki slovenske tekstilne in strojne industrije. Izrazili pa so tudi željo, da bi si ogledali našo delovno organizacijo in se v pogovoru z našimi predstavniki dogovorili tudi o možnosti vzpostavitve poslovnega sodelovanja z Litostrojem.

Tako so 20. junija obiskali našo delovno organizacijo Miklos Horvath, prvi sekretar županijskega komiteja Madžarske socialistične delavske partije iz Železne Županije, Imre Mátè, sekretar mestnega komiteja v Monostru, v spremstvu Franca Kolariča, sekretarja medobčinskega sveta ZKS za Pomurje, ter Tomaža Beltrama, sekretarja komisije za mednarodno sodelovanje pri CK ZK Slovenije.

Delegacija si je v spremstvu naših predstavnikov najprej ogledala proizvodne prostore Litostroja. Temu informativnemu ogledu delovne organizacije pa je sledil daljši razgovor. Tovariš Zvonimir Volfand je madžarskim gostom najprej predstavil proizvodni program Litostroja, na kratko orisal razvoj delovne organizacije, naše razvojne načrte in poslovne uspehe, pri čemer je poudaril, da je skoraj polovica naše proizvodnje namenjena izvozu. Seznanil pa jih je tudi s samoupravno in družbenopolitično organiziranostjo Litostroja.

Gostje so se še posebej zanimali za vlogo Zveze komunistov v širši družbi kot tudi v sami delovni organizaciji, predvsem kako vpliva na celotne razmere v delovni organizaciji, na proizvodnjo, osebni dohodek ter na socialni položaj in standard delavcev. Zanimala jih je tudi vloga Zveze komunistov ter način razreševanja občasnih prekinitev dela ter načini razširitve problemov, na katere delavci s takšno radikalno akcijo opozarjajo. Tovariš Volfand jih je seznanil s tem, da smo imeli zaradi neurejenih osebnih dohodkov takšno spontano akcijo delavcev v šestdesetih letih tudi v naši delovni organizaciji, vendar pa smo problem v kratkem času s skupnimi močmi uspešno uredili. Pomembno je predvsem to, da se vsakršne težave in probleme, ki bi lahko pripeljali do tako radikalnega protesta, že v naprej predvidi ter odpravi. Razlago tovariša Volfanda je še dopolnil tovariš Beltram ter pojasnil, da v naših razmerah začasna prekinitev dela ne predstavlja razrednega problema in konflikta, temveč je posledica napačnega

ravnanja vodstva ter neučinkovitega delovanja samoupravljanja oz. neizkoriščanja ter blokiranja vseh tistih samoupravnih poti, preko katerih bi lahko probleme učinkovito ter pravočasno razrešili.

V nadaljevanju so se obiskovalci zanimali še za našo politiko cen, za vpliv zveznih organov na oblikovanje cen. Za to, kako na naše cene vplivajo cene svetovne konkurence, za delovanje inflacije na osebne dohodke in standard naših delavcev ter na vlogo Zveze komunistov pri nastavljanju vodilnih delavcev. Postavljena vprašanja so jim poleg že navedenih sogovornikov ustrezno pojasnjevali naši predstavniki Janko Babič, Fadil Zec, Karol Gornik in Mirko Marenče.

Ob koncu obiska se je vodja madžarske delegacije zahvalil za izčrpen razgovor ter nam čestital k uspešnemu razvoju in poslovnim uspehom. Poudaril je tudi, da imata obe socialistični deželi pred seboj še široke možnosti za plodno medsebojno sodelovanje tako na političnem kot tudi na gospodarskem področju.

t. š.

OBVESTILO

Obveščamo vse sodelavce, da ima Litostroj z novo telefonsko centralo štiri klicne številke in to:

556-021

558-341

559-141

554-241

Stara telefonska centrala je imela le številko 556-021, zato bodo nove številke pomembne hitrejšo zvezo zunanjih strank in delovne organizacije.

Zadnje zasedanje pred dopusti

Skupno zasedanje vseh zborov občinske skupščine pred nastopom krajših počitnic je minilo v znamenju kadrovskih sprememb v izvršnem svetu občine. Tako so se delegati zahvalili za uspešno vodenje tega organa in razrešili dosedanjega predsednika Dušana Brekiča. Nedokončane in nove naloge do konca mandatnega obdobja bo tako opravljal novoizvoljeni predsednik Peter Hočvar. Prav tako so delegati v celoti soglašali s predlogom novega mandatorja in izvolili podpredsednico in člane izvršnega sveta. Občinski izvršni svet sedaj sestavlja 13 članov od katerih 5 opravlja funkcijo neprofesionalno, ostali pa kot predstojniki upravnih organov, profesionalno. S tem se je začela konkretno uresničevati splošna družbena akcija za zmanjševanje režije, o kateri prav v tem času kar veliko govorimo. Prepričani smo, da bodo spremembe prinesle tudi novo kvaliteto v delo tega pomembnega kolektivnega organa delegatske skupščine ter da bo v še večji meri prisluhnil bazi in znal njene preprosto formulirane usmeritve s pridom uporabiti pri svojem delu.

V zboru združenega dela se je razvila živahna razprava predvsem o osnutku srednjeročnega plana mesta Ljubljane za obdobje 1986-90 ter o poročilu o uresničevanju družbenega plana v iztekajočem se srednjeročnem obdobju z napovedjo možnosti v letu 1985. Obsežno gradivo, ki obravnava oziroma predstavlja nadaljnji razvoj mesta v naslednjih petih letih, je po mnenju delegatov seštevek planov SIS, in kljub temu, da v temeljnih ciljih postavlja industrijo kot glavno gonilno silo, je njej namenjeno najmanj prostora. Tako se ohranjajo projekti, ki jih Ljubljana nedvoumno potrebuje. Vendar za njihovo uresničitev niso zagotovljena materialna sredstva. Potrebe po nadaljevanju samoprispevka je že kar vgrajena, čeprav družbene razmere niso preveč ugodne. Ob primernem programu bo potrebno za realizacijo nadaljnjega prispevka delovnih ljudi in občanov Ljubljane veliko političnega angažiranja in dela, s poslušom za dejansko stanje in potrebe. Če želimo ohraniti mestu pogoje za nadaljnji razvoj, potem se bo v nekaterih stvareh potrebno čimprej dogovoriti (komunalna infrastruktura, prometna glava z avto-

busno postajo, odlagališča za odpadke, centralna čistilna naprava, sanacija ekoloških onesnaževalcev — Toplana) in v odvisnosti od materialnih možnosti ne glede na vir, začeti po vrstnem redu uresničevati posamezne projekte. V razpravi je bil dan poseben poudarek o razvoju mestnega in obmestnega potniškega prometa ter energetiki, saj sta v naši občini sedeža obeh organizacij.

Razprava, ki se je razvila ob obravnavanju poročila o gospodarjenju v dosedanjih letih srednjeročnega obdobja, je ponovno opozorila na nekatere probleme, ki zavirajo še aktivnejše vključevanje delegatov v razreševanju vseh perečih stvari v združenem delu ter odpravo dvo- tirnosti, ki naj bi zagotovila uresničevanje prave vloge zbora združenega dela. Kritične pripombe so se nanašale predvsem na problematiko, ki se jo poročilo izogiba, vendar pa bistveno vpliva na dosežene rezultate pri uresničevanju plana. Povprečni doseženi rezultati so tako nad planiranimi, kljub nihanju v posameznih letih z izjemo izvoza. Na tem področju nismo uresničili vseh zastavljenih ciljev iz različnih vzrokov, tako da bo v prihodnje to poglaviti element prizadevanj in pozornosti.

300 največjih delovnih organizacij v naši republici

Enajsti v Sloveniji

Gospodarski vestnik je v začetku julija že sedmič objavil seznam 300 največjih delovnih organizacij v naši republici. Delovne organizacije so v tem seznamu razvrščene po ustvarjenem dohodku v preteklem letu. S tem se razlikujejo od lestvic, ki jih objavljajo sorodne jugoslovanske revije. Pri tem o razvrstitvi odloča celotni dohodek, ki pa je po mnenju strokovnjakov pri Gospodarskem vestniku manj pomemben in manj ustrezen kazalec uspešnosti delovne organizacije kot dohodek.

Novost letošnjega seznama je, da so rezultatom slovenskih delovnih organizacij prišteti tudi poslovni uspehi temeljnih organizacij, ki jih imajo le-te v drugih republikah in pokrajinah. Ta novost je pomagala nekaterim delovnim organizacijam pri pomiku po lestvici navzgor.

Z upoštevanjem vseh teh kriterijev so prva tri mesta zasedle TAM Maribor, Železarna Jesenice in Rudnik lignita Velenje. Litostroj pa se je tako kot že leto poprej s 5.628.501.000 dinarjev dohodka, kolikor smo ga ustvarili v letu 1984, uvrstil na 11. mesto.

Navedena preglednica navaja še nekatere druge podatke, ki po-

Priznanje za uspešno sodelovanje

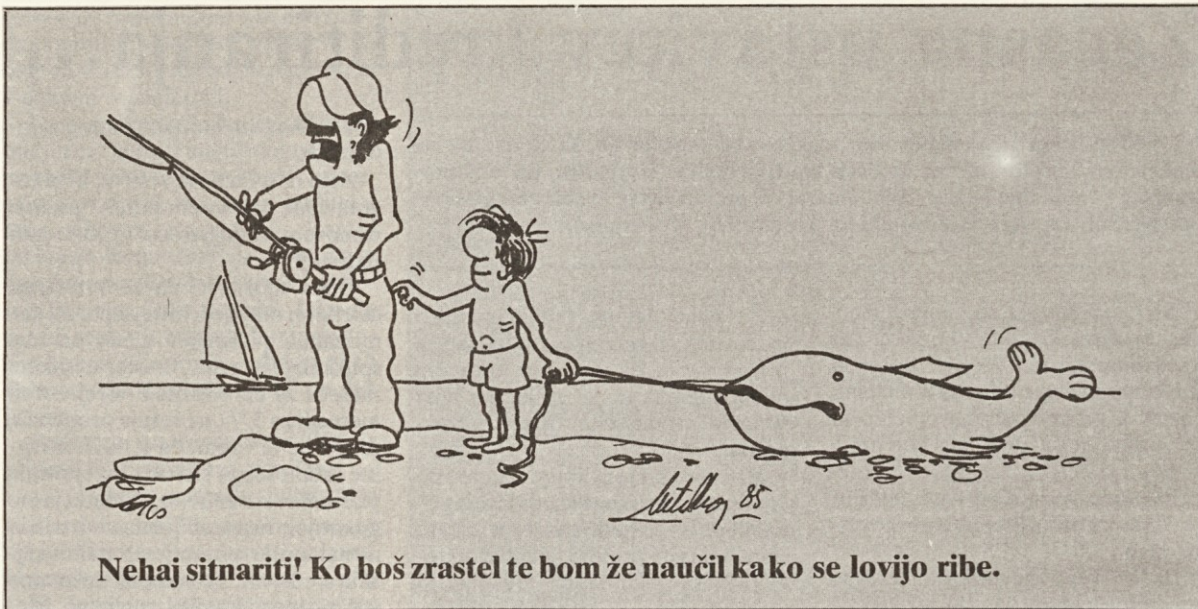

membno določajo delovno organizacijo ter razvrstitev delovne organizacije glede na te podatke: povprečno število zaposlenih, povprečno uporabljena poslovna sredstva ter celotni prihodek delovne organizacije. Po številu zaposlenih zaseda prvo mesto TAM s 7494 delavci. Največ poslovnih sredstev so v lanskem letu uporabili v Jedrski elektrarni Krško (95.750.892.000 dinarjev), največji skupni prihodek pa je imel Petrol, DO Trgovina (119.776.613.000 dinarjev), ki pa je drugače — glede na ustvarjeni dohodek — šele na 51. mestu.

Litostroj je po številu zaposlenih (4303) na petnajstem mestu, tako kot leto dni poprej. S 14.919.384.000 dinarji povprečno porabljenih poslovnih sredstev je zasedel 24. mesto in je v primerjavi z letom 1983 zdrknil na eno mesto nižje. Glede celotnega prihodka pa smo se z 68. mesta povzpeli na 55., saj smo v lanskem letu ustvarili za 87,9 odstotka več celotnega dohodka kot leto dni pred tem.

Od ostalih članic sozda Združena podjetja strojegradnje se je zelo visoko uvrstila Metalna, Strojegradnja, konstrukcije in montaža iz Maribora, ki nas je prehitela in zasedla 7. mesto med 300 največjimi slovenskimi delovnimi organizacijami.

t. š.

Nehaj sitnariti! Ko boš zrastel te bom že naučil kako se lovijo ribe.

Kritično je bilo ocenjeno tudi poročilo, ki ga je predložil Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo naše občine o stanju sprejemanja planskih aktov za leto 1985 ter za obdobje 1986—1990, predvsem v smislu ugotovitve o povprečnem devetmesečnem zaostajanju z aktivnostmi. Osnovno vprašanje je bilo, ali bo tudi tokrat ugotavljanje odgovornosti ostalo le na papirju in bomo samo iz primera, kot so Stavbenik in Vektor, ugotavljali nepravilnosti?

Poročilo o izvajanju dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984 v občini pa ponovno vsebuje zajeten spisek kršiteljev z obrazložitvami razlogov subjektivne in objektivne narave. Vse kaže na to, da se ofenzivnejše obnašanje pri delitvi OD izplača!

Delegati so sprejeli tudi poročilo o izvajanju davčne politike v občini z osnovno ugotovitvijo, da je ponujeno le dobra osnova za urejevanje nekaterih odprtih vprašanj, ki bremenijo davčni sistem in politiko. Že majhen vpliv na usmerjanje teh tokov kaže na to, kako majhen je vpliv delavcev, ko se odloča o razporejanju dohodka, ter kako velika je administrativna moč predpisov. Na to

so opozorili nekateri negativni primeri v občini in splošno stanje, ko ugotavljamo čedalje večje socialno razslojevanje. Verjetno bi o tem morali resneje razmisliti in se vprašati, ali je davčna politika uresničila svoj namen.

Želel bi še opozoriti, da se za nas delegate na vseh ravneh izteka eno obdobje, v katerem smo prispevali po svojih močeh, včasih uspešno, velikokrat tudi neuspešno. So stvari, ki so šle mimo nas, pa tudi mimo vseh služb v naši DO, kljub temu da bistveno posegajo v tisto, kar ustvarimo. Zato je zelo pomembno, kako in kdo bo sestavljal in vodil temeljne delegacije in konference delegacij, posebej za združeno delo.

Sedanja organiziranost se ni pokazala za primerno, saj so temeljne delegacije oziroma konference delovale formalno nesklepčne. Zunanji člani iz različnih vzrokov niso odigrali vloge, kot je bilo zamišljeno z odlokom.

Sedanje aktivnosti v družbenopolitični skupnosti so usmerjene v spremembe odloka. Tudi določila občinskega statuta se bodo spremenila, z namenom zagotoviti boljšo učinkovitost. Posebna vloga je pri tem namenjena sindikatu, in upam, da bo

na osnovi izkušenj vseh nas (tudi delegatov!) znal ustrezno uresničiti naša hotenja. Sedanja organiziranost znotraj DO (4 konference) je potekala brez koordiniranja, tako da se je Litostroj lahko postavil s štirimi mnenji. Moramo pa tudi odkrito priznati, da nam ni uspelo zainteresirati strokovnih delavcev za posamezno tematiko — razen redkih izjem.

Upam, da bomo o teh in še nešteto drugih dilemah odkrito spregovorili in našli ustrezne rešitve, predvsem pa se ustrezno organizirali za učinkovito delo, kar terja od nas splošni družbeni položaj in v prvi vrsti naša baza, delovni ljudje, ki jih zastopamo.

B. Vugrinec

ČESTITKE

Anke Tominšek, predsednice skupščine občine Ljubljana-Šiška:

»Vsem delavcem Litostroja, ki so se udeležili tekmovanja kovinarjev in dosegli pomembne uspehe, iskreno čestitam in želim, da tudi v bodoče s svojim prizadevnim in zglednim delom ter znanjem krepijo ugled organizacije, ki jo krasi Titovo ime.«

Zasedli so tri prva mesta:

Miroslav Klavžar (TOZD TVN) v poklicu kovinobrusilec, Bernard Dolenc (TOZD PZO) v poklicu strojni ključavničar in Stanko Perhaj (TOZD PUM) v poklicu modelni mizar.

Dva tekmovalca sta zasedla drugo mesto:

Vinko Klemenčič (TOZD PUM) v poklicu modelni mizar in Janez Žmavc (TOZD PZO) v poklicu strojni kovač.

Omeniti pa velja še dva tekmovalca, ki sta zasedla 4. mesto: Srečko Ilič (TOZD TVN) v poklicu kovinostrugar in Anrej Adamič (TOZD OB) v poklicu kovinorezalec.

Vsem tekmovalcem čestitamo za dosežene rezultate, najboljši pa se bodo udeležili tekmovanja kovinarjev Jugoslavije, ki bo v začetku oktobra letos v Pulju.

Zahvala velja tudi vsem članom ocenjevalnih in spremljevalnih komisij ter članom žirije iz naše delovne organizacije.

Zlatko Adlešič

Memorial Franca Leskoška-Luke

9. delovno srečanje kovinarjev Slovenije

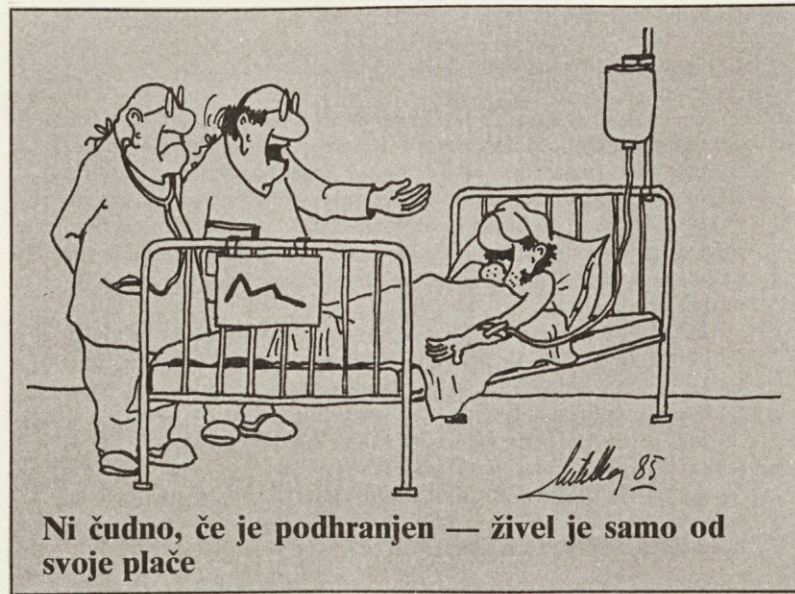
9. delovnega srečanja kovinarjev Slovenije, ki je bilo od 27. do 29. junija v Titovem Velenju, se je tudi letos udeležilo 17 tekmovalcev iz Titovih zavodov Litostroj. Naši delavci so na tem srečanju zastopali kovinarje ljubljanske regije (iz Ljubljane se je udeležilo 38 tekmovalcev). Tekmovanje je potekalo pod geslom: »To smo naredili mi, slovenski kovinarji«. Žal pa so tudi letos nekateri delavci tekmovali zunaj Titovega Velenja. Tako je bilo tekmovanje v poklicu strojni kovač v Slovenj Gradcu, v poklicu livar-kalupar in modelni mizar pa v Žalcu.

Precej pripomb so imeli sami tekmovalci pa tudi člani ocenjevalnih in spremljevalnih komisij k organizaciji in izvedbi tekmovanja. Kljub prizadevanju gostitelja občinskega sindikalnega sveta Titovo Velenje je prihajalo do težav pri namestitvi tekmovalcev in prevozu tekmovalcev iz Titovega Velenja v Slovenj Gradec in Žalec, ter zaradi pomanjkljivega in slabega orodja, kar pa je gostitelj uspel sproti reševati.

Zataknilo se je tudi pri izvedbi teore-

tičnega dela tekmovanja. Precej vprašanj je bilo sestavljenih tako, da sta bila dva od treh odgovorov pravilna, pri ocenjevanju pa so upoštevali le enega; tako je precej tekmovalcev zbralo nekaj negativnih točk, ki so potem odločale o končni uvrstitvi.

Kako pa naši tekmovalci? 17 tekmovalcev iz naše delovne organizacije je sodelovalo v 10 poklicih. Poudariti velja, da so bili tekmovalci tako v teoretičnem kot v praktičnem delu zelo izenačeni.

Ni čudno, če je podhranjen — živel je samo od svoje plače

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljki svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Majo Pahor, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolič, dipl. ing. Anton Brčar, Toni Kušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 556 021 (n. c.), interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

MLADI PO SVETU

Sovjetska zveza od blizu

(nadaljevanje)

O leningrajski arhitekturi bi lahko še dosti govorili, npr. o Petropavovski trdnjavi, ki je v sredini 18. stoletja pridobila mračno slavo najbolj strašne ruske ječe, ali o zgradbi admiralitete z znamenito 72 metrov visoko pozlačeno iglo, katera dominira nad panoramo mesta. Pa še o Dvorskem trgu s 530 metri dolgo zgradbo nekdanjega štaba, o velikanskem spomeniku Materi domovini na Piskarjevskem pokopališču... Tako bi našteval še in še, brez upanja, da vam povem vse, kar se v Leningradu izplača pogledati.

Sami smo si ogledali bar »Sadko«, v katerem naj bi stregli narodne jedi ob narodni glasbi. To je v bistvu restavracija, namenjena izključno za tuje turiste (temu je tudi prilagojena cena). In kaj dobite za teh 20 rubljev, kolikor stane en večer? Ne ravnopretirano obilno večerjo s kaviarjem za predjed in šampanjcem za desert in seveda rusko folkloro, ob kateri ti je hitro jasno, da je diletantska: z razkošnimi nošami in mešanicco, katera naj bi predstavila folkloro nekaj sto narodov, ki živijo v SZ. Ampak vse to skupaj je bil uvod v vsesplošno veselje gostov, jaz pa moram priznati, da sem predvsem mislil na porabljene rublje.

Še nekaj besed o mestnem prometu, kjer vlada gneča, malo večja kot v ljubljanskem. Kar se tiče naše družbe — le redki so se poskušali voziti z mestnim prometom, ker kdo bi se mučil z breštivilnimi avtobusi, trolejbusi, tramvaji, če je taksi tako poceni. Drugače je mestni prevoz edino mesto, kjer lahko spoznaš ljudi. Vsi so v glavnem namrščeni in tihi, skoraj ne moreš videti dveh ljudi, da bi se pogovarjala v vozilu ali na ulici, vsak gre svojo pot. Med vožnjo dosti ljudi bere, brez ozira na gnečo, sede ali stoje. Vendar radi povejo kakšno splošno informacijo. Na gnečo so, kot sem že omenil, navajeni. Če hočejo priti v vozilo, se porivajo z vso silo in nihče ne ugovarja.

Naslednje mesto, v katerem smo se ustavili, je bila Moskva s svojim Kremljem, zlatimi kupolami, Rdečim trgom s cerkvijo Vasilija Blažnega ter Leninovim Mavzolejem. Kot »zanimivost« naj omenim, da so v Kremlju, kot tudi v večini carskih dvorcev, upravna telesa SZ ali muzeji. Muzeji so celo v cerkvah (tudi muzeji iz socialistične revolucije), le zelo majhno število cerkev še služi svojemu namenu (okrog 13 %). V Moskvi so se mi najbolj vtisnile v spomin slika Borodinska bitka, Puškinov muzej in metro.

Borodinska bitka je slika A. Ruboa na 108 m dolgem in 15 m visokem platnu, postavljenem v krog in indirektno osvetljena. Na gledalce naredi izreden vtis. Perspektiva je izražena tako, da ima človek občutek, da se nahaja sredi bitke.

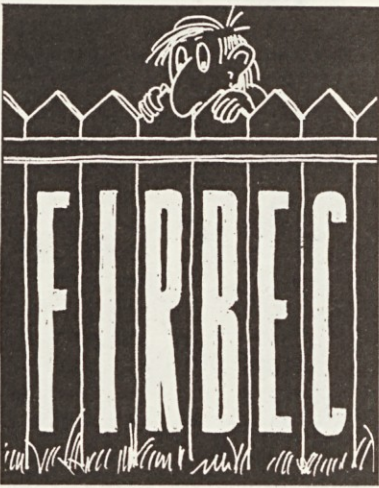
Druga stvar je Puškinov muzej umetnosti, ki je presek skozi svetovno umetnost. V njem so razstavljene kopije grških, egipčanskih in kitajskih kipov v naravni velikosti. Nekateri egipčanske in kitajske skulpture so originalne, tudi kipi in slike evropskih mojstrov. Nekaj veličastnega je metro. Velike dvorane, kot razstavne galerije, obložene z marmorjem in vsaka unikatna. Do zdaj imajo okrog 100 postaj, umetniško okrašenih. Tukaj so reliefi, mozaiki, vitraži in različni ornamenti. Kot pri večini kulturnih spomenikov tudi tu prihaja do izraza megalomanstvo in razkošje, ki je očitno v vsej arhitekturi od Petra Velikega do danes.

Velikanskost v arhitekturi in razkošje v umetnosti je v velikem nasprotju z vsakdanjim življenjem,

prav tako tudi tehnika na vesoljski ravni in tehnika za široko porabo. »Dizajn« tehničnega blaga je zastarel enako kot način oblačenja, saj se sploh ne da govoriti o kakršnikoli modi. Tekstil je drag, trgovine so slabo založene. Vseposod so vrste, a trgovci arogantni, ljudje pa kar apatično čakajo. Alkoholna pijača se lahko kupuje v posebnih trgovinah, a po precej visokih cenah. Pivo je zelo slabo in se ga težko dobi. Cene so nizke edino za mestni prevoz, preh-rano in zdravila.

V tej »mrzli« deželi pa imajo zelo okusen sladoled in še poceni. Čudiš se, ko prvič zagledaš, kako nekdo je sladoled z rokavicami na rokah, ampak ko ga enkrat poskusiš, počneš tudi ti enako.

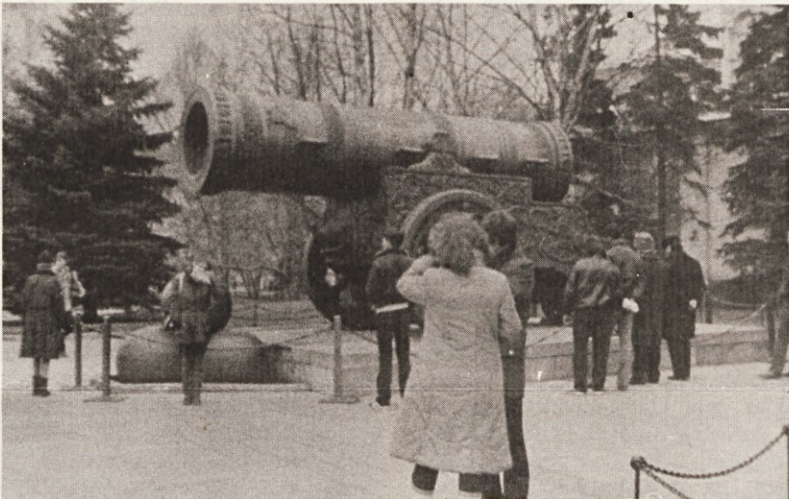
Na koncu pa smo se ustavili še v Kijevu, mestu v Ukrajini. Bili smo presenečeni nad ugodno spremembo: to je moderno mesto, toplejše, ljudje so bolj prijazni. Trgovine so

bolj založene in zdi se, da tukaj ljudje bolje živijo. Ogledali smo si Kijevsko-pečinski manastir z njegovimi katakombami, v katerih so mumificirani cerkveni dostojanstveniki.

In to je naša zadnja postaja na poti po Sovjetski zvezi. Zapuščamo Kijev in njegov kip Svobode, ki dominira nad ponaromo mesta. Razpravljamo o vtisih; eni so veseli, da je konec in da je blizu do doma, drugi obžalujejo, ker je bilo premalo časa za še kakšno zanimivost. Vsi pa se vračamo z več spoštovanja do naše domovine.

J. Šerbetar

Kremeljski car-top, ki ni nikoli streljal (Foto: J. Šerbetar)

Pozlačene kupole Kremlja (Foto: J. Šerbetar)

Kam na oddih?

V teh poletnih mesecih, ko je turistična sezona v polnem razmahu, si vsak prizadeva izkoristiti dopust na kar se da zanimiv način. Nekateri potujejo v lastni organizaciji, nekateri s posredovanjem turističnih agencij, nekateri pa sploh nikamor ne potujejo. Razlog so cene, ki bi jim v nasprotnem primeru »prizadele žep«!

Za te in vse ostale, ki izpolnjujejo pogoje, da niso starejši od 27 let, smo pripravili pregled programa, ki ga ponuja center za mladinski turizem »Mladi turist«.

Za skupine organizirajo naslednje izlete:			
Po poteh AVNOJ	3 dni		5.850 din
Plitvice — otok Krk	2 dni		3.800 din
Plitvice — Crikvenica	2 dni		3.700 din
Umag	3 dni		4.250 din
	2 dni		2.950 din
Poreč	3 dni		4.800 din
	2 dni		3.500 din
Rovinj (mladinski hotel ali prikolice)	3 dni		3.950 din
hotel TN Beograd	3 dni		4.200 din
Pulj	3 dni		4.400 din
	2 dni		2.900 din
Šibenik	6 dni		7.450 din
Dubrovnik	5 dni		8.900 din
Sarajevo — Mostar — Dubrovnik	8 dni		11.000 din
Za posameznike in manjše skupine:			
Makarska 27. 8. — 3. 9.	s prevozom 9.270 din	brez prevoza 7.700 din	
2. 9. — 9. 9.	9.270 din	7.700 din	
15. 8. — 25. 8.	14.670 din	12.800 din	

Vsi izleti razen v Makarsko se organizirajo zunaj glavne turistične sezone.

Vse podrobne informacije se dobijo v poslovalnici centra na Celovski 49.

Štart dvoboja med najhitrejšim Litostroječanom na kolesu Rajkom Grizonom in mladinskim vice prvakom Jugoslavije v teku na 100 m Matejem Fabčičem (Foto: Barleski)

Peš se daleč pride

Nenavadna dirka je izvalila kakih petindvajset radovednih Litostroječanov na popoldansko vroč asfalt tovarniškega parkirišča. Glavni osebi dvoboja — Rajko Grizon na kolesu in Matej Fabčič v supergah, si nista bila na jasnem, kdo bo hitrejši na sto metrov dolgi progi. V še večji negotovosti so bili litostrojski športniki. Ti so imeli dan pred dirko stave, dva dni po njej pa razprave. Kakorkoli že, fanta sta dosegla zavidanja vredno hitrost. V pičlih enajstih sekundah in kakšno desetinko več sta prestopila čez ciljno črto. Navdušeni so bili vsi po vrsti. Z malce grenkih priokusom tisti, ki so stavili na Rajka in njegovo kolo. Razmišljali so kaj bi se zgodilo, če bi bila progasaj za meter, dva daljša...

Male »HE« - MDA! Zakaj pa ne?

Pred dobrima dvema letoma je Konferenca ZSM TZ Litostroj podprla idejo generalnega direktorja, da se mladinskega prostovoljnega dela lotimo bolj strokovno, na primer s celotno izdelavo male HE. V taki akciji bi mladi delavci Litostroja izkoristili svoje znanje in se še bolj usposobili za delo na ostalih hidroenergetskih objektih. Pri delu naj bi pomagali starejši, bolj izkušeni delavci (mentorji).

Pa vendar akciji, katero smo si zastavili sami mladinci Litostroja, nismo kos, saj smo se srečevali z različnimi problemi. Mnogih namreč ni moč rešiti samo z veliko mero navdušenja, volje in veliko podporo celotnega Litostroja.

Vsem nam mora biti jasno, da je potrebno takšno akcijo podpreti z več strani. Akcija, kot je ta, se ne more odvijati samo za vrati Litostroja, ampak je to akcija republiškega značaja, v katero morajo biti vključene vse organizacije in komiteji, ki so posredno in neposredno vključeni v to zvrst dejavnosti. Sami vemo, da je pot do pridobitve vseh potrebnih soglasij in potrdil za izgradnjo male HE zelo dolga in zapletena. Še bolj pa se zapleta, ko se vse to poveže z mladinskim prostovoljnim delom, ki se do sedaj še ni ukvarjalo s takim pristopom k akcijam. Zato imajo določene ustanove tudi pomisleke in se vsa stvar s tem zelo zavlačuje.

Smatram, da bi se bilo potrebno akcije lotiti bolj obsežno. Našo pobudo bi morala OK ZSMS Ljubljana-Šiška posredovati na RK ZSMS in akcijo tudi podpreti in izvesti. Ni dovolj, da sta obe konferenci samo seznanjeni s to akcijo, temveč jo je potrebno tudi podpreti, planirati in sodelovati v njej.

Vse obljube in spodbude so obvisle v zraku, kajti akcije se je treba lotiti profesionalno, hkrati pa mora nositi v sebi smisel, da je to prostovoljna delovna akcija mladih, ki želi s svojo strokovnostjo in sposobnostjo sodelovati pri izboljšanju elektrogospodarstva pri nas. Na koncu naj poudarim, da smo

mladinci Litostroja, zaorali ledino z novim pristopom k mladinskemu prostovoljnemu delu. Prepričani smo, da bomo tudi v bodoče pobudniki in da bomo sodelovali v tej in podobnih akcijah.

Majo Pahor

PRVA IZMENA JE OBDELALA SVOJE

V soboto 6. julija so se iz Mostarja vrnili šišenski brigadirji, med njimi tudi 10 Litostroječanov. Ti so nam v kolektiv prinesli poleg zagorele kože in žuljev tudi štiri udarniške značke.

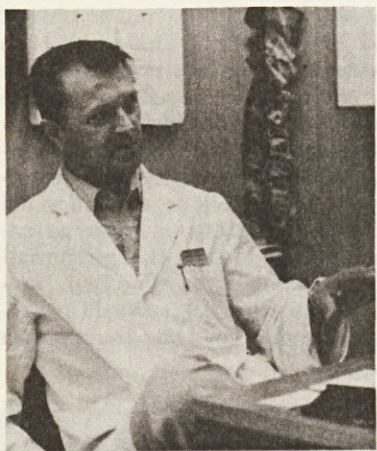
Presenetljivi uspehi v Čatežu

V prejšnji številki časopisa smo vam obljubili, da bomo pripravili reportažo o naših delavcih, ki so preživeli desetdnevni medicinsko programirani aktivni oddih v zdraviliškem centru na Čatežu. To so delavci, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih v tovarni in ki že čutijo posledice takšnega dela. Uspehi oddiha so bili zares presenetljivi.

Naši delavci so preživeli 10 dni v zelo lepem okolju, kjer so bili v glavnem vsi prvič. Terme Čatež namreč ležijo na bogatih termalnih vrelih, kjer ima voda od 43– do 62–C. Voda sodi med akrototerme, za katere je dokazano, da pozitivno in zdravilno delujejo v regiji kroničnih bolezni, še posebej pa na boleznih gibalnega aparata. Uspešno se tu zdravijo tudi bolniki z boleznimi sklepov, hrbtenice, s poškodbami lokomotornih organov in perifernih živcev ter z nekaterimi ginekološkimi, cirkulatornimi in endokrinimi motnjami.

Zdravstvena služba sodi med najboljše in najsodobnejše opremljene službe pri nas. Tu zdaj dela več kot 50 specializiranih zdravstvenih delavcev v tehnologiji svoje balneofizikalne dejavnosti in rehabilitacije revmatikov. Zdravstveno osebje ima pri roki najsodobnejše medicinske aparate in prostore, dve kompletni balneofizioterapiji s skupno površino več kot 5000 m². V to površino so zajeti: dva velika notranja termalna bazena, dve telovadnici, desetine kopalnih kabin in kabin za podvodno masažo, dve sodobno opremljeni elektroterapiji ter številna oprema za mehansko in termoterapijo ter aparati za elektrodagnostiko, EKG, spiroergometrijska enota ter zobozdravstvena služba s protetičnim laboratorijem in rentgenom.

Ko sva s sodelavcem Tonetom prišla v lepo okolje Čateža, ki ga je sicer kazilo deževno vreme, sva že od daleč zagledala skupino naših Litostrojanov, ki se je pravkar vračala s kolesarskega izleta iz okolice Brežic. Tudi njih je zmotilo slabo vreme, zato so se odločili, da bodo čas do kosila porabili za kopanje v enem od dveh bazenov.

Midva pa sva se v tem času napotila na pogovor k vodji zdravstvene službe, k doktorju Antonu Franočiču, specialistu za fizikalno medicino in rehabilitacijo, doktorju znanosti fizikalne medicine in docentu na Medicinski fakulteti Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Dr. Franočič je priznan revmatolog in strokovnjak z dvajsetletnimi izkušnjami pri svojem delu.

O MPAO je povedal naslednje: medicinsko programiran aktivni oddih ni zdravljenje bolezni, temveč se izvaja v smislu izboljšanja zdravja, zato tudi ne moremo govoriti o pacientih, temveč o preventivcih. Osnovni kriterij, po katerem sedaj izbiramo ljudi za to vrsto oddiha, so ogrožena delovna mesta, oziroma da na delavce vplivajo nekateri od elementov, ki bi lahko pripeljali do bolezni (to so na primer lahko že ploske noge ali bolečine v križu, preve-

lika telesna teža in podobno). Zato je tudi osnovni cilj takega oddiha dvigovanje stopnje zdravja, kar pomeni zmanjševanje bolehanja in nenazadnje povečanje produktivnosti in dvigovanja kvalitete proizvodnje.

Zdravstveno osebje, ki dela na MPAO, si prizadeva, da bi svoje varovance predvsem prevzgojili. To pomeni, da bi jih naučili zdravih življenjskih navad in športnega življenja, kar pomeni podaljšanje učinka zdravljenja. Samo tistih deset dni namreč ne pomeni veliko, če ostanejo navade naprej enake. Doktor Franočič, tudi sam prepričan športnik, pravi, da bi bilo seveda idealno, če bi se lahko takšni oddihi ponavljali vsako leto in to ne le za delavce, ki so telesno preobremenjeni, temveč tudi za take, ki jim grozijo psihične preobremenitve, ki navadno vodijo v stresne situacije.

Na Čatežu se z MPAO ukvarjajo že tri leta, za tovrstne oddihe pa so pridobili že okrog 100 delovnih organizacij. Najštevilnejši so Emona, Gradis in Uljanik, prihajajo pa vedno nove prijave.

Ko smo se o zdravem načinu življenja pogovarjali nekoliko širše, je dr. Franočič poudaril, da bi morali prilagajati takemu načinu življenja tudi vso našo infrastrukturo. To naj bi pomenilo, da bi vsako stanovanjsko naselje moralo imeti v neposredni bližini vsaj eno telovadnico, trim steze in igrišča ter morda bazene, kjer bi se delovni ljudje lahko aktivno rekreirali. Idealna bi bila taka aktivnost po dve uri dnevno. Sploh pa bi bilo čudovito ko bi imele delovne organizacije enote za zdravstveno preventivo predbolezenskih stanj, kjer bi delavce naučili s pomočjo programiranih gibov različnih športnih aktivnosti.

Po pogovoru z dr. Franočičem sva si ogledala prostore, kjer so naši delavci preživljali svoj oddih. Ob prihodu so bili vsi temeljito zdravniško pregledani, dobili pa so tudi svoje programe in urnike, ki so jih zaposlovali čez cel dan.

Pri kosilu sva se s Tonetom končno uspela pogovoriti z našimi Litostrojčani. Čisto vsi so bili z bivanjem na Čatežu zadovoljni ter ponosni na izgubljene odvečne kilograme, nekateri pa so se malo pritoževali, da je urnik preveč natrpan.

Najmlajši med vsemi je bil 37-letni Savo Pilič, že petnajsto leto zaposlen kot ročni brusilec v tozdu PZO. Do zdaj se sicer lahko pohvali s tem, da še nima nobenih zdravstvenih težav, glede na težko delovno mesto oziroma delovne razmere pa je ravno zdaj tista kritična doba, ko bi se to lahko že poznalo pri zdravju. Brusilci so navadno najbolj izpostavljeni boleznim dihal.

Bivanja na Čatežu se je Savu že poznalo po boljšem splošnem počutju in pri kondiciji. Najmanj mu je bil všeč bazen, zelo rad pa je balinal in kegljal ter igral nogomet. Dejal je, da bo skušal še naprej živeti podobno, sicer pa je tudi drugače navdušen balinar.

Med »preventivci« je bil tudi Anton Trlep, delovodja v livarni specialne litine v tozdu PUM. V Litostroju je zaposlen že 24 let. Delovne razmere v livarni kajpada najboljše pozna in meni, da so najtežje v tovarni, sploh pa je najtežavnejše delo pri peči. Zaradi bolečin v hrbtenici je šel

Vrelci termalne vode so bili na Čatežu odkriti 1797. leta in so zaradi svojih izrednih zdravstvenih lastnosti kmalu postali znani po vsej srednji Evropi. Danes je to sodoben zdraviliški kompleks, za rekreacijo in razvedrilo pa so na razpolago lepo urejeni športni bazeni (6 odprtih in dva zaprta), restavracija z vrtom, sedemstezno avtomatsko kegljišče s snack barom, igrišče za mini golf, tenis igrišča, sprehajališča in parki, možnosti za ribolov ter sodobno urejena kavarna in ekskluzivni nočni lokal. Za razvedrilo in dobro počutje gostov prireja zdravilišče izlete v okolico, ob koncu tedna pa so v zdravilišču kulturne in zabavnoglasbene prireditve, plesi ob večerih in razstave.

v delovodsko šolo in si tako vsaj malo olajšal delo.

Sicer pa je vseskozi tudi navdušen športnik. Zelo veliko je tudi smučal, a je moral zaradi hujše poškodbe noge s tem športom prenehati. Zdaj si prosti čas krajša s hojo v hribe in z gobarjenjem.

Z bivanjem na Čatežu je bil zadovoljen, pripombe je imel le glede razporeda časa, ki praktično ni dopuščal prostega časa zase. Po nekaj dneh je že začutil, da je dosti bolj gibčen, pa tudi shujšal je za tri kilograme in pol. Vsi skupaj so bili tudi v savni — večina med njimi prvič, dejali pa so, da bodo tudi v bodoče še šli.

Glede na učinke, ki so jih vsi opazili pri svojem zdravju, je Anton menil, da bi naša delovna organizacija morala tudi ostalim delavcem nuditi tovrstni oddih, saj je nadvse koristen.

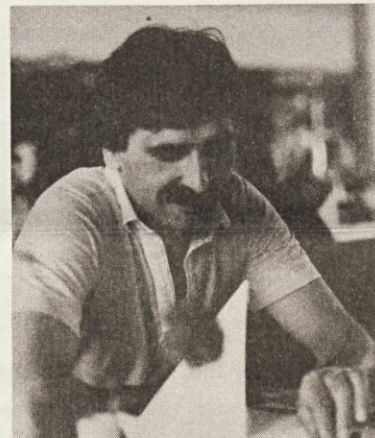
Drago Pogačnik je v Litostroju že 29. let, ves čas v modelni mizarni, kjer dela kot kontrolor modelov. Čeprav zaenkrat še ni imel nobenih resnejših težav s počutjem in zdravjem, pa so težko delo ter delovne razmere — predvsem slab zrak — vplivali na to, da je bil s to prvo »pozitivno« skupino poslan na ta desetdnevni medicinsko programirani aktivni oddih. »Na začetku sem se bal, da ne bom vzdržal, saj me je prve dni vse po malem bolelo«, nam je pripovedoval Drago, »danes, po tednu dni pa lahko rečem, da so bile takšne misli povsem odveč. Zelo sem zadovoljen in dobro se počutim.« Najbolj je bil navdušen nad kopanjem v termalni vodi v bazenu, ki mu je v začetku pa tudi ob koncu rekreativnega oddiha »stal ob strani« ter mu pomagal zbrati moči in pregnati utrujenost po zahtevnih vajah.

Z zadovoljstvom in navdušenjem je govoril o velikem napredku, ki ga je dosegel v tednu dni.

V Čatežu je bil tudi prvič v savni. Čeprav se je potem, ko je bilo vsega konec, počutil odlično, mu prvokrat to ni bilo prav nič všeč, saj se mu je zdelo, da ga bo od visoke temperatu-

re in pare konec. Vendar pa je bila ta novost tako neprijetna in težavna le prvokrat in je kasneje mirno in brez težav prenesel v savni tudi temperaturo 80–C, kar je precej več od tiste, ki mu je v začetku delala preglavice.

V pogovoru mi je omenil kolesarjenje, ki je tudi ena izmed številnih aktivnosti udeležencev rekreativnega oddiha. Vsak drugi dan imajo kolesarski izlet in tudi na dan najinega razgovora so se odpeljali s kolesi proti Pletterju (žal so se morali zaradi dežja že pred ciljem obrniti). Povedal mi je, da je moral do te zadnje vožnje na precej zahtevnem

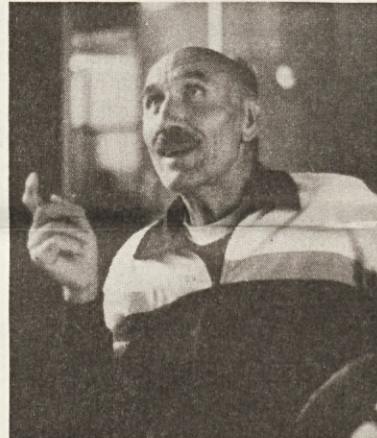
Savo Pilič

klancu pred Mokricami vedno stopiti s kolesa, tokrat pa mu je prvokrat in brez pretiranih naporov uspelo zvoziti vzpetino. To pa so le nekateri dosežki, na katere me je v tem kratkem pogovoru uspel opozoriti, in seveda na zelo dobro počutje — tako fizično kot tudi psihično. Po tednu dni je že opaziti precejšnje uspehe njihovega skupnega dela (»Vsi se trudimo, da bi čimbolje uresničili program!«) s tem pa tudi na potrebo po nadaljevanju in razširitvi tovrstne skrbi za delavce.

Drago se tudi zaveda, da je takšna 10-dnevna rekreacija le nekakšno napotilo za nadaljnje podobne aktivnosti doma ter skrb za dobro počutje v prostem času. Prava škoda bi bila,

da bi vse, kar je uspel pridobiti v Čatežu, v prav kratkem času izginilo, zato se bo tudi po končanem programu nekoliko resneje in pogostje odpravil na izlet s kolesom, na kegljanje ali plavanje.

Zaradi resnih težav z rokami in hrbtenico, do katerih je prišlo po 17 letih dela na delovnem mestu ročnega brusilca, je bil Anton Smolič pred sedmimi leti invalidsko upokojen v skladišče. Iz istega razloga, čeprav morda prepozno pa tudi predlagan za udeležbo na MPAO. Enaindvajsetletno brušenje pa je pustilo posled-

Muharem Pivač

dice (obrado komolcev) tudi Stanetu Kaminu.

Oba sta zaposlena v tozdu Obdelava, pa tudi po pogovoru sta hrakti sodelovala in drug drugega dopolnjevala. Čeprav sta se z veseljem udeležila tako zastavljenega oddiha, sta se v začetku bala, da bo program prezahteven in da ga ne bosta zmogla. Čeprav sta po nekaterih aktivnostih nekoliko utrujena, pa je to povsem drugačna utrujenost od tiste vsakodnevne po naporu na delu v službi.

Tu v Čatežu se vsako jutro kljub naporu vajam prejšnjega dne prebudita spočita in pripravljena na nadaljevanje dela. Pravita, da sta s celotnim programom in oskrbo v zdra-

Naša ekipa »preventivcev« si je v bazenu vsak dan nabirala novih moči (Foto: T. Š.)

Medicinsko programirani aktivni oddih MPAO

je preventivno ukrepanje za ohranitev in krepitev psihofizičnih lastnosti delavcev in dvigovanja delovnih sposobnosti. Le tako bomo dosegli boljše poslovne rezultate, s tem pa tudi izboljšali socialno-ekonomski položaj delavcev, kar je pomembno za osebno srečo.

Strokovne službe v ta namen tesno sodelujejo s KOOS TZ Litostroj, predvsem s komisijo za socialna vprašanja, komisijo za šport in rekreacijo ter varstvom pri delu. Da bi v letu 1986 pričeli z organiziranim 10-dnevnim MPAO za delavce Litostroja, katerim je zdravje ogroženo, ali že imajo simptome raznih telesnih okvar, je predsedstvo KOOS na svoji redni 22. seji imenovalo posebno komisijo, katere člani so:

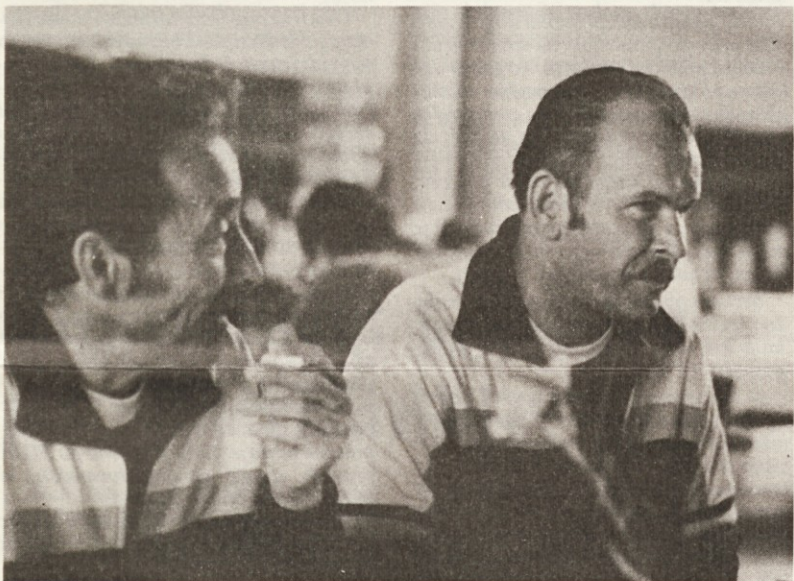
- Milan Jurjavčič — varstvo pri delu,
- Cvetka Jakša — socialna služba,
- Janez Šmon — referent za šport in rekreacijo,
- Vlado Mihelj — psiholog,
- predsednik komisije za socialna vprašanja,
- predsednik komisije za šport in rekreacijo,
- predstavnik medicine dela.

Pred komisijo stojijo pomembne naloge. Predvsem je potrebno izdelati kriterije in normative za izbiro kandidatov za MPAO. Nadalje je treba nujno dopolniti pravilnik o delovnih razmerah, tisti člen, ki govori o izrednem plačnem dopustu.

Oceniti moramo realno potrebo kandidatov za MPAO ter pravočasno vnesti to dejavnost v programe za leto 1986. Opredeliti bo treba tudi način financiranja, kajti ta sredstva naj se ne bi črpala iz skladov skupne porabe, temveč iz materialnih stroškov.

V nadaljnjih programih preventive bo komisija še naprej spirala preventivno okrevanja, ki ga organizira občinski svet Zveze sindikatov Ljubljana-Siška. Novost v programu pa je tudi tako imenovani tridnevni preventivni pregled za vodilne in strokovne kadre naše delovne organizacije po načelu: »Bolje preventiva kot kurativa.«

Janez Šmon

Anton Koželj in Drago Pogačnik

vilišču zadovoljna, najrajši kolesarita in kegljata ter sta še posebej navdušena nad kopanjem v bazenu, ki jima kaj hitro povrne izgubljene moči in jima prežene utrujenost. Ne dvomita v koristnost takšnega oddiha, ki pa ga mora delovna organizacija čimprej omogočiti čimvečjemu številu delavcev, ki delajo v težkih delovnih razmerah. Pogovor sta zaključila z mislijo, da je potrebno to, kar so dosegli v zdravilišču v desetih dneh, v čimvečji meri ohraniti, kar pa bo mogoče le z nadaljevanjem pričetega dela tudi doma. Glede na to, da jih voditelji programa učijo tudi, kako se lahko sami razgibavajo, ter jih opozarjajo na pomen neprestane skrbi za počutje ter na aktivnosti, s katerimi se lahko ukvarjajo doma brez posebnih dodatnih pripomočkov, jim to ne bo težko. Dobro počutje, zadovoljstvo in izkušnje, ki so jih pridobili v Čatežu, pa jih bodo pri tem vzpodbujali.

»Bazen je zame, pa tudi za vse ostale, pravi balzam«, je pričel razgovor Anton Koželj. V livarni jeklene litine naše delovne organizacije je zaposlen že 32 let. Dolga leta je bil livar, sedaj pa dela kot mešalec furske mešanice. Dolgoletno težko delo v nezdravem delovnem okolju mu je načelo zdravje, saj ima revmo in težave s hrbtenico. Tudi Anton Koželj je tako kot ostali ugotavljal, da mu je ta medicinsko programirani aktivni oddih precej koristil, čeprav je imel zdravnik pred njegovim odhodom pomisleke. Bal se je, da bi bile vaje prenaporne ter da bi zaradi tega prišlo do velikih problemov.

Priznal mi je, da je tudi sam mislil, da bo imel probleme in da ne bo uspel zdržati. Vendar je šlo vse tako, kot je bilo predvideno. Brez težav izpolnjuje program in je zadovoljen z občutnim izboljšanjem svojega počutja. Prepričan je, da je k temu odločilno pripomogla zdravilna voda s svojimi blagodejnimi učinki in da bi brez nje že prvi dan obležal. »Včeraj smo igrali nogomet. Če bi tako divjal pred tem in če ne bi bilo tega bazena, ki še posebej dobro dene po večjih naporih, bi gotovo obležal za kakšen teden dni,« mi je v ilustracijo povedal Anton.

Tako kot vsi ostali, ki so se odpravili v Čatež s precejšnjo mero dvomov, je tudi ta moj sogovornik prepričan v koristnost takšnega oddiha ter v to, da je s to akcijo delovna organizacija naredila pravo potezo, v kateri se kaže skrb za delavca. Dodal je še, da je to pametna investicija, v katero kaže še nadalje in več vlagati, saj se bodo tako vložena sredstva prav kmalu povrnila in obrestovala.

Prav poseben primer pa je 57-letni Muharem Pivač, skupinovodja v livarni sive litine, sicer pa talilec pri peči specialne litine. Kljub 27 let trajajoči delovni dobi na tako izpostavljenem delovnem mestu ne čuti še nobenih posledic na svojem zdravju. Sicer pa je hitro pripomnil, da si njegova ne smemo vzeti za vzgled pri izbiri kandidatov s težkih delovnih mest, ker njegovo dobro zdravje nikakor ne pomeni, da je delo lahko. V glavnem vsi zdržijo le po 15 let, potem pa morajo drugam. Gotovo je takšen način preventive najboljši, zato bi ga morali gojiti še naprej.

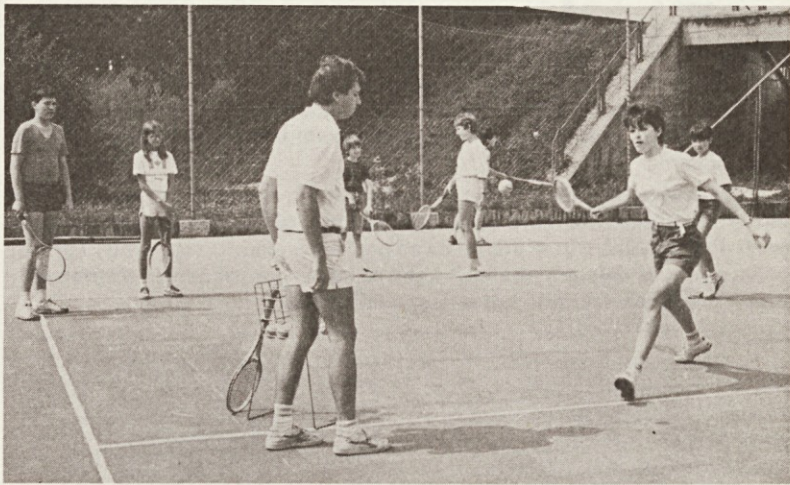
Tenis — Tennis — Tennis — Tennis

Teniška sezona je zdaj na višku, pa naj gre za velika in manjša tekmovanja, ali le za rekreativno igranje te vedno bolj priljubljene igre. Tudi mi v Litostroju smo v okviru splošne rekreacije, ki ji dajemo vedno večjo veljavo, prešli začetne korake od ustanovitve teniške akcije pa do spoštljivega števila aktivnih članov. Že na začetku smo rezervirali igrišča ŽSD Ljubljana in organizirali začetno teniško šolo, v kateri se je večje število delovnih ljudi Litostroja in njihovih otrok seznanilo s to igro.

Moramo poudariti, da nam je oboje v celoti uspelo. Sicer najprej z malo bolj skromnim številom ur igranja — v okviru finančnih možnosti (12 ur na teden), drugič pa v polni meri, saj se s toliko tečajniki ne more pohvaliti nobena teniška sekcija v Sloveniji.

To je dokaz za veliko popularnost teniške igre tudi v Litostroju. Zmotili bi se, če bi trdili, da se v to vejo rekreacije vključujejo samo delavci, ki opravljajo pisarniška dela, veseli se do igranja tenisa imajo vsi zbrani iz vseh tozdov Litostroja.

Seveda se je sedaj število igralcev in s tem članov litostrojke teniške sekcije močno povečalo. Tako predvidevamo, da bomo v naslednji sezoni potrebovali najmanj 35 ur rezervacije igrišč, kar pa bo velika finančna obremenitev (približno 400.000,00 din). Da lahko govorimo o rekreaciji, pa moramo omogočiti vsakemu igralcu vsaj dve uri igranja na teden. Torej stoji pred nami v teniški sekciji, športni sekciji in celotni DO težka naloga vsaj delno zadovoljiti potrebe in želje. Seveda ni tenisa brez teniških igrišč in če bomo hoteli ne predrago in nemoteno rekreacijo, moramo že sedaj misliti tudi o svojih bodočih teniških igriščih (vsaj dveh za začetek). Že veliko število delov-

Vaja teniških udarcev (Foto: J. Šmon)

nih organizacij je zgradilo svoja lastna igrišča (Iskra, KEL, itd.), ali pa vlagajo v izgradnjo igrišč pri športnih društvih.

Mislím, da bi lahko z nekaj vloženimi sredstvi in s prostovoljnim delom tudi mi zgradili svoja lastna igrišča.

Upamo, da bodo s pomočjo našega dela, sindikata in celotne delovne organizacije, naše potrebe zadovoljivo rešene.

Sedaj pa še nekaj o programu za to leto: program, ki je bil predviden za delo teniške sekcije, se uspešno odvija. V maju je odpadel le spomladanski turnir Litostroja. Vzrok je bil predvsem mnogo dela pri teniških tečajih.

V jeseni pa bomo organizirali v okviru proslave 35-letnice samoupravljanja v DO Litostroj prvi teniški turnir. Na tem turnirju bomo izbrali tudi naše zastopstvo v tenisu, ki nas bo predstavljalo doma,

pa tudi v dvobojih z ekipami prijateljskih podjetij s Češkega (ČKD Blansko), ki so že izrazili to željo.

Podatki o teniški sekciji na dan 6. julija 1985 so naslednji:

V teniško sekcijo je vpisanih 96 članov. Teniški tečaj je končalo 59 tečajnikov in 9 otrok litostrojskih delavcev v starosti od 7 do 15 let.

V času od 2. maja 1985 do 6. julija 1985 je bilo na igriščih ŽSD Ljubljana za Litostrojčane na razpolago 240 ur igranja. Igrišča so bila polno zasedena, razen nekaj ur, ki so odpadle zaradi slabega vremena. Vsaj enkrat je igralo 59 članov, nekateri pa tudi večkrat. Upamo, da bomo v naslednji sezoni omogočili več novosti v rekreaciji za ljubitelje tenisa v Litostroju.

O. Bedenk in J. Šmon

Prvenstvo Litostroja v malem nogometu

Končan je prvi, spomladanski del prvenstva TZ Litostroj v malem nogometu. Odigrano je bilo vseh devet kol oziroma 63 tekem spomladanskega dela tekmovanja. Vseh 14 moštev je tekme igralo na igrišču Ilirije v Šiški in to vsak ponedeljek od 22. aprila do 24. junija 1985. Udeležba Litostrojčanov, od igralcev do firbcev in navijačev, je bila nad pričakovanjem. Tako je bilo vsakič na tej zvrsti rekreacije prisotno od 200 do 300 naših delavcev, kar potrjuje upravičenost organizacije tega tekmovanja. V dosedanem delu tekmovanja je največ pokazalo moštvo tozda Montaža, ki je vodilno, kot je razvidno iz razpredelnice. Takoj za Montažo so štiri moštva, ki bodo v jesenskem delu tekmovanja enakovredno konkurirala Montaži za prvega prvaka TZ Litostroj v letu 1985. Obeta se nam torej zelo napeto in zanimivo nadaljevanje tekmovanja v jeseni.

M. Stanko

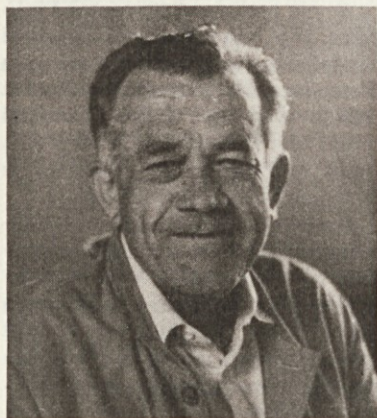

Vodilno moštvo tozda Montaža: Radoš, Šneberger, Tkalič, Novak, Oman, Ovčar in Tomšič. Igrali pa so še Vidmar, Oblak, Palačkovič in Hercigonja (Foto: J. Šmon)

Lestvica po končanem spomladanskem delu (9. kolo)

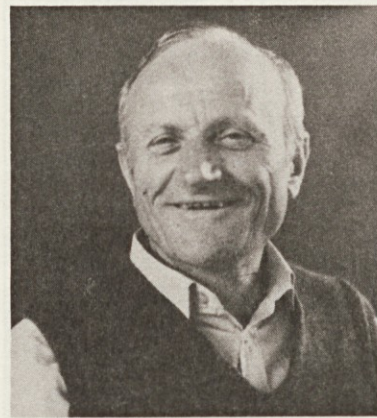
1. MONTAŽA	9 7 2 0	33/8	16
2. PZOI	9 6 3 0	30/13	15
3. DSLITOSTROJ	9 7 0 2	39/16	14
4. OBI	9 6 2 1	28/10	14
5. PUMI	9 5 3 1	40/14	13
6. OBI II	9 3 2 4	17/24	8
7. IVET	9 3 2 4	15/25	8
8. PPO	9 4 0 5	22/35	8
9. TVN	9 4 0 5	28/21	7 -1
10. SŠTS	9 3 1 5	29/38	6 -1
11. PUMII	9 2 2 5	15/28	5 -1
12. NABAVA	9 2 1 6	21/35	4 -1
13. PZOII	9 0 4 5	15/32	4
14. SERVIS—IRRP	9 0 0 9	9/42	-1 -1

Prvenstvo se bo nadaljevalo z 10. kolom (jesenski del) 2. septembra 1985, kot je predvideno z razporedom tekem.

Stane Kamin

Muharem je dejal, da so bili prve dni vsi precej utrujeni, zdaj pa so že vsi »razmiganji«. Sam zase je menil, da se počuti tako kot prej. Od vsega na Čatežu mu je najbolj všeč hoja in sprehodi, sicer pa mu je bil pri srcu tudi bazen. Čisto mimogrede pa je omenil, da mu ne predstavlja nobene problema tudi hoja od Štepanjskega naselja, kjer stanuje, pa

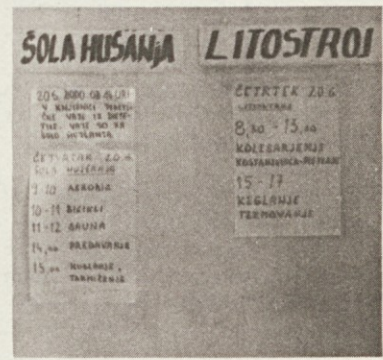
Anton Smolič

vse do Litostroja. Za približno 9 km dolgo pot porabi trideset ur. Na žalost žena ne more hoditi z njim zaradi bolečin v hrbtenici, namerava pa se z njo vrniti v Čatež na podoben oddih, kot ga je imel zdaj sam.

Med bivanjem na Čatežu je naše delavce obiskal tudi športni referent Janez Šmon. Njegovi vtisi so bili podobni. Dejaj, da je to način pre-

ventivnega zdravljenja, kakršnega je treba na vsak način ohraniti. Za naše Litostrojčane pa je dejaj, da so bili prav vsi zadovoljni. Vestno so se udeleževali vseh rekreativnih programov, kolesarskega izleta ter zabavnih prireditev. Na žalost pa je bilo teh 10 prijetnih dni za vse prekmalu konec.

M. M. in T. Š.

Čehoslovaki v našem domu v Fiesi

Po deževnem in hladnem juniju se je 2. julija sonce le spomnilo, da se je že začelo poletje. Bolj sramežljivo se je prikazalo izza oblakov in napovedalo toplejši dan.

V Litostroju so naju s Tonetom opozorili, da ravno ta čas letuje v Fiesi okrog 150 Čehov, zato sva se odločila, da jih obiščeva in povprašava kako preživljajo počitnice in se odpravila na pot. Z drugimi stvarmi si nisva preveč belila glave, še najmanj pa s tem, kako se bova sporazumevala (čeprav se je ravno to kasneje izkazalo kot najpomembnejše).

Ker tistega dne vreme ni bilo ravno najbolj sončno, so se gostje iz Čehoslovaške odpravili na izlet v Koper. Proti dvanaajsti uri so se pričeli vračati v naš počitniški dom v Fiesi in se zbirati v letos prenovljeni jedilnici, saj se je bližal čas kosila. O tem, kako preživljajo svoje počitnice, in o vtisih ter počutju sem se pogovarjal z **Jarko Vintrovo**, ekonomistko iz ČKD Blansko. Pogovor se je kar razvlekel, zapletal in zatikal, saj sem že po nekaj besedah ugotovil, da je moje poznavanje in razumevanje češkega jezika daleč od tega, kar sem si pred pričetkom intervjuja domišljjal. Vendar sva se ob pomoči nekaterih delavcev našega počitniškega doma ter drugih čeških dopustnikov kljub temu uspešna pomeniti. Jarka je letos prvič v Fiesi, ne pa tudi v Jugoslaviji, saj je že pred leti letovala v Budvi. Pravi pa, da ji je Fiesa ter slovenska obala, kar jo je videla, bolj všeč, predvsem zato, ker so tu večinoma značilna stara primorska mesta s številnimi zgodovinskimi in kulturnimi znamenitostmi, medtem ko je Budva velikansko novozgrajeno turistično središče. Povedala mi je, da so spoznali že kar nekaj naše obale, saj imajo poleg tega, kar je za obmorske počitnice samo po sebi umevno — sončenja in kopanja, predvidenih tudi nekaj krajših izletov ob obali. Ogledali so si že Umag in Koper, v programu pa imajo še izlet v Rovinj ter dveurni izlet z ladjo do Kopra ali pa kam drugam.

Jarka pravi, da je med delavci ČKD Blansko velikansko zanimanje za letovanje v Fiesi, žal pa so zmogljivosti našega doma, ki jim jih lahko nudimo, le takšne, da pride posameznik (s svojo družino) na vrsto le vsakih tri ali pet let. Kadarkoli mi razmišljamo ali govorimo o poletnih počitnicah, nam je samo po sebi umevno, da je to teden dni ali več kopanja v morju, sončenja ter ostalega, kar spada zraven. Morje je za večino

nas sinonim za poletne počitnice oziroma za dopust. Kam pa se odpravijo med poletnimi meseci ljudje iz celinskih držav? Na Češkoslovaškem ne manjka zanimivih in prijetnih predelov, kjer se lahko spočijejo in preživijo svoj vsakoletni dopust. Res nimajo morja, zato pa veliko jezer, toplic in hribov. Odhajajo v Tatre, na jezera pri Bratislavi, v Jedovnice in drugam, tako da dopustov ob morju ne pogrešajo in jim je takšno letovanje, kot je to v Fiesi, le prijetna popestritev, seveda pa tudi spoznavanje neke druge dežele in kulture.

Jarka, njena družina ter ostali gostje iz Češkoslovaške so v celoti zelo zadovoljni z letošnjim letovanjem, z oskrbo in ostalim, kar jim je na razpolago v počitniškem domu, pa tudi vreme jim je šlo bolj na roke kot prvi skupini.

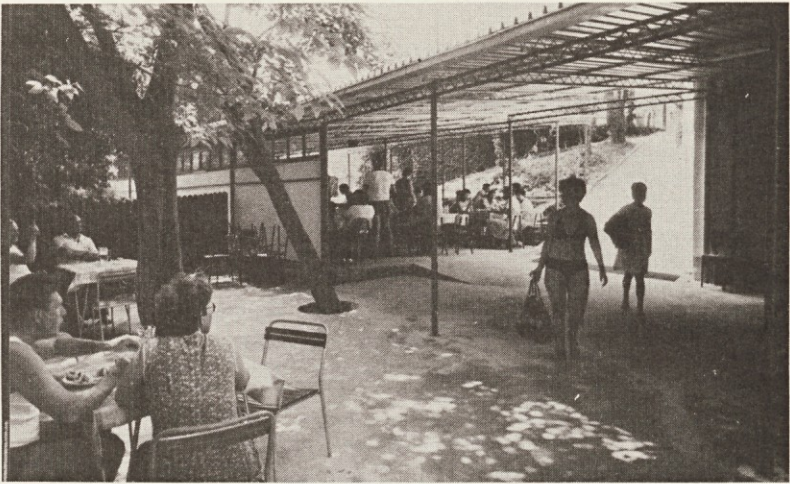
Drugi sogovornik je bil **Tomaž Musiel**, ki je bil tako kot Jarka vodja skupine. Tudi on je zaposlen v ČKD Blansko — celih 16 let, zadnji dve leti pa je sekretar direktorja ČKD Blansko inženirja Petlaha. Tomaš je letos prvič v Jugoslaviji in tu letuje z družino, zelo pa si želi spet priti. Vendar je tudi on izrazil obžalovanje, ker lahko

pride spet najhitreje čez tri leta. Zanimanje za naše morje je zelo veliko in pri 4500 zaposlenih, kolikor jih je v ČKD Blansko, se hitreje pač ne da priti na vrsto.

Tudi on je dejal, da mu je pri nas vse všeč. Prijazni so z njimi delavci v našem domu, uživali pa so tudi na izletih po Piranu, Umagu in Kopru, čakal pa jih je še prijeten izlet z ladjo. Tomaš je dejal, da jih bodo naslednjega dne obiskali predstavniki iz Litostroja, z njimi pa bodo še Veseli Šentvidščani, kar je pomenilo, da bodo imeli prijeten večer s plesom. Drugače posebej niso organizirali plesov ob večerih, pa saj sta jih tudi sonce in voda precej utrudila. Ko sva malo primerjala naše cene in njihove, sva hitro ugotovila, da je pri nas zanje precej drago, k sreči pa veljajo v našem domu za domače goste nekaj nižje cene. To pa se že pri nekaj vrčkih piva krepko pozna.

Kaj dosti več pa se že skoraj nisva mogla sporazumeti. V smehu in s kretnjami rok, mu je uspel še to povedati, da mu je od športov najljubši hokej na travi in da sicer zelo rad hodi v naravo, potem pa je bilo pogovora že skoraj konec. Pa tudi kosilo ga je že nekaj časa čakalo na mizi.

Upravnik nama je ob koncu povedal, da so Čehi prijazni in skromni gostje ter da skoraj nimajo pritožb. Res pa je, da se tudi naše osebe v Fiesi trudi, da bi jim bilo letovanje čim prijetnejše.

Obnovljena jedilnica v Fiesi, kjer se dopustniki zdaj veliko bolje počutijo (Foto: T. Š.)

Pred odhodom nazaj pa sva s Tonetom ugotovila, da bi lahko naše češke prijatelje dosti bolje spoznala in kljub jezikovnim težavam več izvedela o njih, če bi preživela z njimi sproščen večer, ko popusti trema bred be-

ležnico in fotografskim aparatom. Toda to na žalost ni bilo mogoče, zato sva se vrnila v reko počasi vozečih avtomobilov nazaj proti Ljubljani.

M. M. in T. Š.

Razprodaja ugleda

Zadnje čase se vse bolj pogosto organizirajo priložnostni hitropotezni turnirji, ki za razvoj šaha nimajo posebnega pomena, vendar so med igralci priljubljeni zaradi ekshibicijskega značaja in seveda zaradi nagrad. Za organizatorje so ti turnirji ravno tako zanimivi, ker si tako pridobijo tradicionalno popularnost, ne trajajo predolgo itd.

Priče pa smo tudi neljubim dogodkom, ki se pogosto ponavljajo na teh turnirjih. V konici psihične napetosti, ko gre za odločitev »biti ali ne biti« (navadno ob razpletu dogodkov, ki odločajo zmagovalce v partiji ali na turnirju) pride večkrat do kratkega stika zaradi naključne ali namerne provokacije enega ali obeh igralcev. Ob višini decibelov in besednem zakladu udeležencev v eksploziji ostrmi vsak, ki je prišel igrati ali gledat lep, umirjen in pošten šah in, ki takega načina pač ni vajen.

Seznam običajnih »prijemov« za psihično izzivanje (onesposobitev) nasprotnika je kar dolg. Tile prijemi pa so najpogostejši:

- ob izvajanju poteze igralec poruši figure in »po nesreči« sproži uro nasprotniku. Ko le-ta pomaga rekonstruirati pozicijo se ne zaveda, da mu čas teče,
- namerno stopa v šah pozicijo in vsakič pri tem aktivira uro nasprotniku,
- kmet preide v damo, igralec pa je nikjer ne najde, da bi jo postavil na šahovnico (nasprotnik kaže pri tem nedolžen izraz),
- nasprotniku (namenoma) postavi figure narobe in ko ta odigra prvo potezo, takoj zahteva od sodnika kontumac (točka brez borbe),

— z golim kraljem pride do nasprotnikovega kralja in mu ga vzame! Prihaja tudi do napak same organizacije, ki so najpogostejše naključne, lahko pa so tudi usmerjene k večjemu popuščanju kriterijev favoriziranih igralcev. Oboje diskriminira udeležence turnirja na aktualne in na tiste, ki so tu le zaradi množičnosti.

Osnovni pogoji za normalen potek turnirja pa je disciplina tekmovalcev. Sla po nagradi (zlasti, če je denarna), pa spremeni posameznike v bitija brez moralno-etičnih norm. Tak igralec se obvezno tudi skrega kadar izgubi točko z manj znanim igralcem. Za take sta fair-play ali stisk roke čista neumnost!

Način sojenja in s tem tudi organizacija sta tudi odločilnega pomena za kvaliteto izvedbo turnirja. En sodnik ne more kontrolirati več kot dveh »zeit-notov« (časovna stiska), obenem pa organizator tudi ne more priskrbeti sodnika za vsako dvojico igralcev. Če sta igralca poštena, ne rabita nobenega sodnika. Zato sem tudi postavil disciplino na prvo mesto!

Ne nazadnje pa omenimo še poplavo pravil in sprememb pravilnikov za hitropotezne turnirje. Enkrat igramo po FIDE pravilih, drugič po jugoslovanskih, ki imajo vrsto inštitucij in podobno.

Žal moramo ugotoviti, da dobi igralec na takem turnirju najmanj, šah pa izgubi največ.

Pa še to: če bomo kdaj v Litostroju organizirali odprti turnir, bomo povabili le tiste, ki si želijo igrati lep in pošten šah. Na srečo pa je ogromna večina igralcev taka!

V. Lagudin

Ob smrti arhitekta Eda Mihevc

Oblikovalec prvotnega jedra Litostroja

Junija letos je v 74. letu zaključil svoje življenjsko pot znani slovenski arhitekt in profesor ljubljanske univerze Edo Mihevc. Zaradi svojega dela, s katerim je odločilno in neposredno posegel tudi v naše delovno okolje (le malo Litostrojčanov ve, da je ob nastajanju naše delovne organizacije oblikoval celotno prvotno jedro tovarniških objektov), zasluži, da mu nekaj prostora odmerimo tudi v našem glasilu.

V povojnem obdobju je arhitekt Mihevc delal v ministrstvu za industrijo in rudarstvo kot šef kabineeta ter v tem času opravil velikansko organizacijsko in projektantsko delo. V tem obdobju je nastajal tudi Litostroj, ki je za Eda Mihevc ter za ostale pomembne prve veliko izkušnjo slovenske industrijske arhitekture. Njegovo delo v Litostroju zajema celotno prvotno jedro tovarniških objektov, industrijsko šolo ter velik del bližnjega stanovanjskega naselja.

Edo Mihevc je bil znan po svojem discipliniranem in osebno odgovornem odnosu do vsake sprejete naloge. Ni izbiral takih nalog, ki bi najbolj pomagale nje-

govemu osebnemu uspehu, vse so mu bile enako pomembne in vredne enake delovne pozornosti. Čeprav je bil pozoren do ekonomike in tehnike načrtovanega dela, pa to ni nikoli pomenilo omejevanja in zatiranja arhitekture. Znal je ustrezno in učinkovito uskladiti vse te tri dejavnike: tehniko, ekonomijo in arhitekturo. Ta njegova odlika je očitna tudi pri njegovem delu v Litostroju. Litostroj spada v njegov ljubljanski opus, kamor prištevajo še stanovanjsko poslopje na Poljanah, vile v Savljah, Črnučah, Na Mirju ter velike poslovne ali poslovno stanovanjske zgradbe (Kozolec, Metalka itd.). Za celoten ljubljanski opus je leta 1965 dobil nagrado mesta Ljubljane, za svoje življenjsko delo pa je prejel tudi Prešernovo nagrado.

S svojim delom, katerega pomemben delež predstavlja tudi oblikovanje naše delovne organizacije ob njenem nastajanju, si je Edo Mihevc zagotovil mesto enega najpomembnejših slovenskih arhitektov v sredini in drugi polovici 20. stoletja.

t. š.

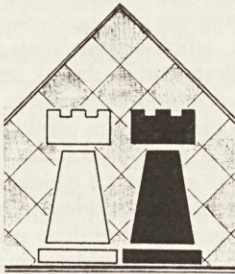
Šahovske novice

● Na regijskem prvenstvu Ljubljane, ki je bilo v Krajevni skupnosti Kodeljevo, sta brez poraza zmagala Peter Lagudin (Litostroj) in Tomaž Mikac s po 8,5 točke. Nadaljnji vrstni red: Rebernik 8, Milavec 6,5, Jeras in Piber po 6, Miklavc in Štruc po 5, M. Potočnik 4,5.

Vredno je omeniti borbenost udeležencev, saj so se le tri partije končale s hitrimi remiji. Najprijetnejše presenečenje je zmaga najmlajšega tekmovalca Lagudina, ki je kot prvokategornik skoraj za celo točko presegel normo za naslov mojstrskega kandidata.

Tudi Litostrojčan, Vlado Lagudin, pa je zaradi napake organizatorja predčasno zapustil tekmovalce.

● Na tradicionalnem hitropoteznem turnirju ob Dnevu borca, v organizaciji Sloge JLA in Iskre Ljubljana, se je zbralo okrog 80 šahistov iz Slovenije in sosednje Hrvaške. V prvi skupini (od MK navzgor) je zmagal mednarodni mojster Rogulj pred velemojstrom Djurićem). V drugi skupini (I. in II. kategorija) je

zmagal naš Simon Jerič pred Zagrebčanom Vadlo. V tretji skupini (do III. kategorije) pa je bil najboljši Kohek, pred Iličem in Rogaletom.

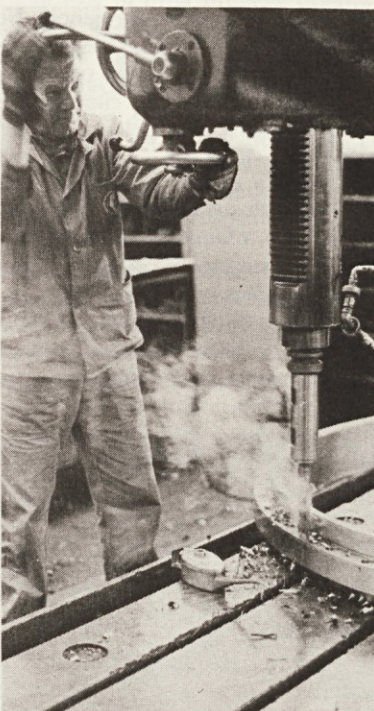
● Komisija za kategorizacijo pri ŠZS je retroaktivno, na predlog naše sekcije dodelila naslov mojstrskega kandidata našemu aktivnemu veteranu Ivanu Koblerju (polfinale državnega prvenstva, republiško prvenstvo BIH, republiško prvenstvo Slovenije itd.).

Šahovska sekcija Litostroj

Obisk visoke delegacije

19. julija nas je obiskala delegacija državnega komiteja ZSSR za zunanje ekonomske odnose, ki jo je vodil prvi namestnik predsednika komiteja tovariš Kačanov. Delegacija si je želela ogledati možnosti razširitve proizvodne opreme za jedrske elektrarne, ki naj bi jih v bodoče gradili v Jugoslaviji, ZSSR in ostalih državah. Tovariš Kačanov in člani delegacije, ki jo je spremljal namestnik zveznega sekretarja za industrijo in energetiko tovariš magister Pavle Kunc, so si ogledali tovarno in izrazili zadovoljstvo nad dosedanjim sodelovanjem ter željo za nadaljnjim sodelovanjem Litostroja pri proizvodnji opreme za jedrske elektrarne.

R. Potočki

V razpravi je osnutek dopolnitev volilnega zakona

Izvršni svet SR Slovenije je na seji 6. junija določil besedilo osnutka o dopolnitvah zakona o volitvah in delegiranju v skupščine.

Iz tega osnutka dopolnitev volilnega zakona povzemamo predvsem tista določila, ki so pomembna za delovno organizacijo, kot je naš Litostroj, in bodo vplivala na oblikovanje delegacij za samoupravne interesne skupnosti. Dosedanja praksa, ki je povod za dopolnitev volilnega zakona, je tudi v naši delovni organizaciji pokazala, da posamezne delegacije v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih za samoupravne interesne skupnosti pri delu niso dosegale pričakovane učinkovitosti. Pri nekaterih delegacijah smo lahko ugotavljali premajhno povezavo med njimi znotraj delovne organizacije in tudi z njihovimi delavskimi sveti. Medsebojno usklajevanje, če izvezamo subjektivne vzroke, pa je zahtevalo mnogo časa. Mnogokrat pa so usklajevanje onemogočili tudi kratki roki od sprejema gradiva do napovedane skupščinske seje.

Dopolnitve volilnega zakona nam bodo omogočile bolj smotno in prožnejšo oblikovanje delegacij, da bi lahko bile pri delu učinkovitejše. Dopolnitve zakona nam dajejo dve možnosti. Prva je oblikovanje delegacij na podlagi skupnih interesov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v isti samoupravni interesni skupnosti. Na osnovi ugotovljenega skupnega interesa bomo lahko oblikovali skupno delegacijo za določeno samoupravno interesno skupnost. Skupna delegacija je novost za delovne organizacije. Take delegacije so do sedaj oblikovale le dve ali več delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij in društev ter delovne skupnosti v oboroženih silah SFRJ. Skupno delegacijo pod ustrezno samoupravno interesno skupnost in njene naloge bomo morali opredeliti s posebnim sa-

moupravnim sporazumom med temeljnimi organizacijami oziroma delovnimi skupnostmi, ki imajo skupni interes.

Druga možnost je razširitev delegacij po funkciji. Sedanji volilni zakon določa, da ima delavski svet funkcijo delegacije samo za delegiranje delegatov v zbor izvajalcev samoupravnih interesnih skupnosti. To določilo smo uporabili tudi v Litostroju in nismo volili posebnih, združenih ali splošnih delegacij za take interesne skupnosti. Dopolnitve volilnega zakona pa dopuščajo, da delavski svet lahko opravlja funkcijo delegacije tudi za druge samoupravne interesne skupnosti, ki ne sodelujejo v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, oziroma so del skupščinskega sistema v občini in enakopravno sodelujejo z ustreznimi skupščinskimi zbori.

Ti dve možnosti pomenita, da se

bomo lahko s samoupravnim sporazumom med posameznimi temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, ki imajo skupen interes, dogovorili za oblikovanje skupne delegacije za določeno samoupravno interesno skupnost s področja vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, zdravstva in socialnega varstva, ki so del skupščinskega sistema, za ostale samoupravne interesne skupnosti pa bomo lahko s statutom ali drugim splošnim aktom določili, da bo funkcijo delegacije za ustrezno samoupravno interesno skupnost opravljal delavski svet.

Osnutek dopolnitev volilnega zakona nam torej daje realno možnost, da na podlagi analize dela naših delegacij uporabimo določila tega zakona pri oblikovanju skupnih delegacij, preko katerih bi s tem dosegli večjo učinkovitost dela pri oblikovanju in uveljavljanju naših interesov v posameznih skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti. Razprava o osnutku dopolnitev volilnega zakona je odprta in naloga naših samoupravnih organov in njihovih delegatov ter družbenopolitičnih organizacij bo sedaj oceniti dosedanje delo delegacij za samoupravne interesne skupnosti in uveljaviti dopolnitev volilnega zakona v praksi. Naši delegati pa bodo lahko sprejeta stališča posredovali v zbor združenega dela republiške skupščine.

Dopolnitve tega zakona vsebujejo še dve praktični rešitvi. Volilna komisija temeljne organizacije ali de-

lovne skupnosti lahko v soglasju z občinsko volilno komisijo izjemoma določijo, da delavci, ki so na volilni dan odsotni, glasujejo pred tem dnem, če gre za večje število delavcev in zaradi delovnega procesa ni mogoče zagotoviti njihove navzočnosti na dan volitev. Glasovanje pa se ne more opraviti prej kot pet dni pred volilnim dnem, ki velja za ostale delavce. Kot vemo, smo pri naših volitvah tako že delali, zlasti v tozdu Montaža. Prav tako pa se pri ugotavljanju volilnih izidov pri splošnih volitvah ne bodo upoštevali delavci,

ki niso glasovali, ker so bili na delu v tujini.

Osnutek dopolnitev volilnega zakona lahko pohvalimo, ker je sprejel dejansko stanje in sledil praksi. Upamo, da ga bodo podprli tudi delegati iz drugih organizacij združenega dela. Predvsem pa si želimo, da bo čimprej sprejet, ker sicer ne bomo mogli uveljaviti predvidenih prednosti pri oblikovanju delegacij. Volitve bodo že aprila 1986 in po sprejetju zakona vam ne bo ostajalo mnogo časa za potrebne priprave pred volitvami.

V. Kreft

Litostrojski kolesarji po »Partizanki«

Rahlo rosenje, zaskrbljeni obrazi zaradi vremena, rumene vetrovke in očiščena kolesa — to je bil prvi vtis na startu kolesarjev po »Partizanski kolesarski transversali«.

Navkljub rosenju smo naredili »gasilsko« fotografijo, zajahali svoje konjičke in že smo odbrzeli proti Grosuplju. Ogrelimo smo se do odcepa za Krko, kjer smo se prvič spoprijeli z makadamskim cestiščem. Pot je bila blatna in mokra, zato so bila kolesa kmalu podobna traktorjem na blatnem polju.

Od Žužemberka do Podturna smo vozili s povprečno hitrostjo 40 km/h, potem pa je tempo padel vse do prvega gorskega cilja Črmošnjic. Izza oblakov se je prikazalo sonce in z njim tudi boljša volja. »Spustili smo se nazaj do Dvora, kjer smo se spoprijeli z makadamskim klanecem, še najbolj podobnim kozjim stezicam. Že tu so se pokazale ambicije in kvalitete nekaterih kolesarjev, ki so v jurišu zavzeli klanec. Srečko in Jože sta nas ugnala in potem vse do Kočevja kazala svojo moč z nenadnimi pobezi. V Kočevju, ko je bilo za nami že precej čez 100 km, smo se podprli in odpočili. Najtežje nam je bilo voziti po kosilu s polnimi želodci, vendar

smo bili kmalu v Žlebiču, kjer smo zavili levo proti Sodražici in naprej proti Blokam. Vreme je bilo vse boljše, temperatura pa že malo previsoka za vožnjo. Na klanecu proti Blokam nas je kolesar iz Koprivnice pozval na preizkušnjo v klanec. Večina nas je ostala neprisrčena, potem pa sta za njima le skočila Srečko in Rajko, za njima pa še vsi! Zopet veliko znoja, vendar je vsaj polovica Litostrojanov prehitela Gorenjca. Lepa okolica in pogled na svetlikajoče se Cerkniško jezero je spodbudilo utrujene kolesarje, da so hitro vrteli pedala mimo Cerknice in Rakeke.

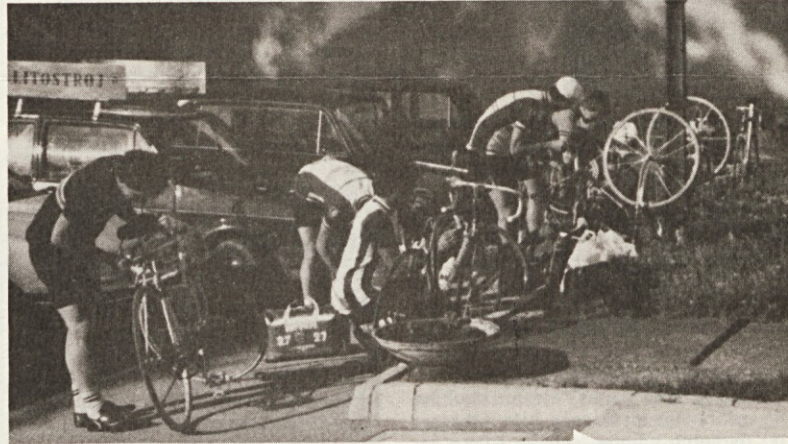
V Rakeku pa nesreča, ki se je na koncu dobro končala, vendar bi bile posledice lahko veliko bolj tragične. Pri spustu v Rakeku se je kolona raztegnila. Iznenada sem zagledal na svoji levi mlajšega fanta, ki je vozil s kolesom pravokotno na našo kolono in ki nas očitno ni opazil. Z veliko napora smo se mu izognili, za Rajca, ki je vozil za menoj, pa ni bilo rešitve. Slišal sem samo udarec in že sta oba ležala na tleh. Vsi smo se zelo prestrašili in hitro pohiteli na pomoč.

Pri površnem pregledu smo pri našem kolesarju ugotovili lažje odrgnine na kol-

ku, komolcu in glavi. Tudi kolo je bilo poškodovano — imelo je močno zvite vilice in poškodbo na okvirju kolesa. Na licu mesta je Janez sestavil zapisnik, saj smo ocenili škodo na približno 40.000,00 dinarjev. Rajca smo s spremljevalnim avtomobilom odpeljali na podroben pregled v Postojno. Pod vplivom nesreče, ki se je dobro končala, smo dosegli cilj prve etape: Postojno. Od Mateja, ki je bil naš spremljevalec in uradni merilec kilometrov, smo izvedeli, da smo prekosarili prvi dan rekordnih 210 km. Pred večerjo in po njej smo zaužili še »goro« tort in kremnih rezin. Čisto razumljivo je, da je potrebno po 210 km dolgi poti nadoknadi izgubljeno energijo in je še nekaj akumulirati za drugo etapo.

Nič kaj toplo, vendar sončno jutro nas je posprenilo mimo Planine do Kalc, kjer smo se usmerili na nam klesarjem zelo znano pot proti Idriji. V Cerknem smo se odpočili pred naskokom Kladja, ki se je 450 m višje kopal v soncu. Vsi smo zvozili klanec in potem v peklenskem tempu »forsirali« do Škofje Loke. Tu je Srečo demantiral govornice, da so Ločani skupohi, saj je iz kleti prinesel zaboj piva, njegova družica pa je skuhala »vedro« turške kave, ki jo Srečo prinaša s treningov na Ljubelj.

Dobre volje in v strnjeni koloni smo prišli mimo Železnikov do vzpona na Dražgoše. Tu nas je pričakalo neprijetno presenečenje, saj je bil v teku avto-rally in zato nam je »mož postave« prepovedal nadaljevanje vožnje. Mirno in disciplinirano smo se dogovorili, da se vrnemo do Selc in tu »naskočimo« makadamski klanec proti Dražgošam. S Petrom sva pregovorila miličnika, da naju je spustil po zaprti cesti, da sva žigosala naše knjižice kot dokaz, da smo zavzeli »gošarske« Dražgoše. Mimo kontrole se je prehitel tudi Tine in počasi vrtel pedala proti vrhu. Za vse že utrujene kolesarje je klanec od Selc do vrha predstavljal najtežjo preizkušnjo na naši poti. Vsi, ki niso imeli zobnik večji od 23 zob (zadaj), so morali pešati. Vsi, ki pa so prekosarili do vrha, so imeli popolnoma preznojene majice, obraze upokojenih rudarjev in »steklene« oči. Vsi so priznali, da je to bolj zahteven klanec kot Vršič, vendar predvsem zaradi makadamskega cestišča. Na Jamniku se nam je razprostrl pogled na celo Gorenjsko in kmalu so bili pozabljeni vsi napori, ko smo si privoščili kozarec piva v Kropi. Od tu pa do cilja druge etape — Radovljice — ni bilo problemov. Ko smo se preoblekli in pospravili kolesa, se je ulilo kot iz škafe, vendar je bila to za nas le prijetna ploha, da smo lažje zadihali. Matej je uradno razglasil, da smo danes prevozili 154 km. Najmanj utrujeni smo si po večerji privoščili še

V Postojni pred štartom drugega dne (Foto: M. Fabčič)

obisk Bleda, kjer smo imeli še tekmovalanje v spuščanju »dimnih signalov« — golobčkov, vendar v dobro kolesarjev o tej »igri« ne bi izdal nobene podrobnosti več.

Zadnja etapa nas je v prelepem jutru popeljala mimo še spečega Bleda do Bohinjske Bistrice in potem nazaj preko Jerke in Koprivnika na zadnji gorski cilj, Pokljuko. Rajko je na lastno željo zopet zajahal jeklenega konjička. Zgodaj zjutraj je vstal in ga toliko popravil, da je bila

Po Partizanski kolesarski transversali med Sodražico in Blokami (Foto: M. Fabčič)

Litostrojski kolesarji pred odhodom na tridnevno kolesarjenje po transversali (Foto: V. Udovič)

vožnja varna. Jožetu in Marku se je posrečil pobeg in počakala sta nas v Koprivniku. Tu smo se vsi zbrali in počakali Tine, ki mu »slava« minulih dni ni pomagala v klanec. Do vrha sta potegnili Rajko in Joc in lahko smo se prepričali, da sta v stari formi, ko sta pobirala medalje na »naših« kronometrih. Pri Šport hotelu na Pokljuki smo spili zelo dobro Janezovo žganje in zaslili so se ubrani glasovi »kolesarskega okteta« pod Branetovim vodstvom. Planinci z Markom in Petrom na čelu so si ogledovali vrhove okoliških hribov in obujali spomine na »podvige« v gorah.

Spust do Gorij je zahteval dva defekta. Zadnja postaja je bila za kosilo v Begunjah. Nadaljevali smo po vročini proti Tržiču, kjer so nekateri najbolj »nori« pokazali, kako se vozi »šus« po klanecu navzdol. V Križah je klanec, kjer je Brane pokazal, da je še vedno v »špici«. Hitro smo bili v Kranju, kjer smo zavili proti Brniku in Vodicam. Med potjo smo zapele še dve partizanski »Hej, brigade« in »Tam na Pugled gori« in že smo zagledali cilj — partizansko vasico. Dirke na Rašico ni bilo, samo nekaj posameznikov je pokazalo, da jih zadnjih 136 km ni utrudilo. Posebno to velja za Vladota, ki je kot najmlajši udeleženec v karavani od kolesaril še do doma v Kamniku.

Tu smo se zadnjič do solz nasmejali in se razšli kot dobri prijatelji z željo, da bi bilo tako uspešnih kolesarskih akcij še več in da bi akcija »Po Jugoslaviji« leta 1987 tudi tako uspela.

V imenu vseh udeležencev se zahvaljujem vsem OOS, ki so prispevale dodatna finančna sredstva in udeležencem odobrili izredni plačan dopust, ter tozdu Prodaja, ki bo krila stroške spremljevalnega avtomobila.

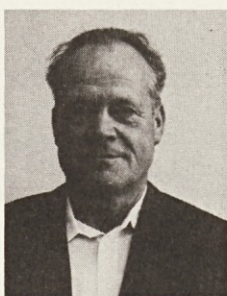
Milan Svetelj

Odšli so v pokoj

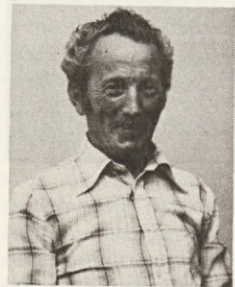
V juniju se je od nas poslovil tovariš Jože ZORMAN. V delovni organizaciji se je zaposlil že v letu 1954 kot strojni rezalec. Po nekaj letih pridnega in vestnega dela je prevzel bolj odgovorno delovno mesto manipulant v skladišču pločevine. Za ves njegov trud se mu zahvaljujemo in želimo, da bi še dolga leta zdrav in zadovoljen užival zasluženi pokoj.

Sodelavci iz tozda Nabava

Maja 1985 je odšel v zasluženi pokoj tovariš Franc GORJUP, čistilec ulitkov v livarni jeklene litine.

Na tem delovnem mestu je vestno in vzorno opravljal svoje delo 22 let. S svojim delom je bil vzor svojim sodelavcem, ki se mu za ves trud zahvaljujemo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v pokoji.

V aprilu se je poslovil od nas in odšel v zasluženi pokoj tovariš Cveto VIDRIH. Že njegova matična številka 0233 nam pove, da je tov. Vidrih star Litostrojec. V naši delovni organizaciji se je zaposlil 11. februarja 1952 v centralnem skla-

dišču, bil premeščen leta 1956 kot lanser v montažo in leta 1958 v PO-orođjarne, kjer je tudi dočakal upokojitve kot skupinovodja. Bil je eden tistih delavcev, ki je bil ponosen na svojo pripadost Litostroju in na svoje zahtevno delo. Tudi v času bolezn ali dopusta je bil vedno pripravljen pomagati pri realizaciji naročil. Njemu ni bilo težko ostati po delovnem času na svojem delovnem mestu, če se je za to pokazala potreba. Bil je vesten in marljiv ter do sodelavcev in nadrejenih vedno korekten ter tovariški.

Ob njegovem odhodu v zasluženi pokoj se mu vsi najtopleje zahvaljujemo za njegov trud in prizadevnost in mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva.

Sodelavci Po-orođjarne

Štiriindvajseti maj je bil zadnji dan vsakodnevnih delovnih dolžnosti naše dolgoletne sodelavke tovarišice Marije UŠA-JEVE, tajnice v Službi kakovosti.

Seveda smo popraznovali, kot je pri nas v navadi, tako ob veselih kot ob žalostnih dogodkih. Nekoliko nas je stisnilo ob spoznanju, da je ne bomo več vsak dan videvali na njenem delovnem mestu. Bila je prijetna družabnica, glede dela pa nimamo dovolj besed pohvale; gotovo bo za dolga leta ostala neprekosljiva.

Za svoje delo je imela idealno strokovno izobrazbo: meščansko šolo z maturo ter dvoletno administrativno šolo z zaključnim izpitom. Od 1956, ko je prišla v Litostroj, je bila tajnica Centralne službe

kakovosti, kjer se je nadalje izpopolnila. Na njenem delovnem mestu je bilo vedno izredno veliko visokozahtevnega dela v stiku z domačimi in tujimi strankami, pisanja obširnih in zapletenih strokovnih poročil, zapisnikov, atestov in drugih pisov, pogosto tudi v tujih jezikih. Nikoli nam ni bilo treba brati natipkanih tekstov, ki jih je razvozljavala iz težko čitljivih rokopisov. Nasprotno: naše dopise je celo slovnično urejala in opozarjala na morebitne vsebinske nelogičnosti. Posebna odlika je bila v njenem smislu za izdelano obliko v korespondenci in sploh vedenju. Nikoli se nam ni bilo treba sramovati pisov, poslanih kamorkoli v svet.

Pomembna je bila njena natančnost, redoljubnost in hitrost. Svoj način dela pa je prenesla tudi na mnoge mlajša sodelavke.

Seveda jo je taka angažiranost pri delu tudi močno obremenjevala, tako da je prišel čas za počitek kar »ob pravem času«.

Sodelavci se ji še enkrat lepo zahvaljujejo za vse napore in prijetne ure ter ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v krogu svoje družine. Upamo pa tudi, da se bomo še velikokrat srečali in pokramljali.

Naslovnik neznan

Junija smo dobili vrnjenih 22 časopisov Litostroj. To so:

Avdić Refik, Pot na Rakovo jelšo 129, 61000 Lj.; Bašanović Mirsad, Ul. Lojzke Štebijeve 12, 61000 Lj.; Bevk Franc, Nussdorferjeva 17, 61000 Lj.; Crnolić Hamid, Vodnikova 8, 61000 Lj.; Čaks Nadica, Gerbičeva 53/A, Lj.; Čehajić Feriz, Bričjeva 7, 61117 Lj. Dravlje; Džajić Josip, Medenska 32, 61000 Lj.; Fejzovski Alija, Cesta dveh cesarjev 106/D, 61000 Lj.; Ikić Ivo, Kvedrova 7, 61000 Lj.; Jerovšek Ignac, Vojkova 64, Lj.; Kantarević Zahdija, Pot na Rakovo jelšo 307, 61000 Lj.; Makić Sabid, Kvedrova 36, 61101 Lj.; Mateljan Ivan, Rimska 25, 61000 Lj.; Milovanović Ljubo, Pipanova pot 27, 61000 Lj.; Mladen Rajković, Br. žrtava fašizma 11, Split; Novosel Zelka, Cesta XXII 25/C, 61000 Lj.; Marjan Porenta, Cesta na Prevoje 2, 61000 Lj.; Štimatec Bogdan Bilećanska 5, 61101 Lj.; Anton Vidgaj, Plešivica 4, 61290 Grosuplje, Vodopivec Dušan, Bratislavska 12, 61101 Lj.; Žibert Franc, Vodnikovo naselje 7, 61007 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam lahko sporočite pisno na naslov:

ZPS TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 556-021, interna 1371.

gpm

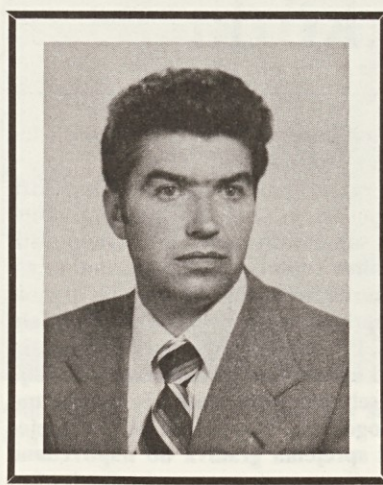
Konec maja 1985 smo se poslovili od našega Gustija KOČARJA, ki je odšel v zasluženi pokoj.

V Litostroju se je zaposlil pred 31 leti, ko je prišel v Ljubljano iz rodnega Pomurja.

Ves čas zaposlitve v naši delovni organizaciji je opravljal različna dela v jeklovni in imel vseskozi opravka z jeklenimi ulitki. Kot referenta in planerja v planski službi tozda PUM-Livarne smo ga poznali za izredno natančnega, vestnega in iznajdljivega. Vedno je bil pripravljen opraviti vsako delo, za katerega je vedel, da bo koristilo tozdu in delovni organizaciji, prav tako je bil vedno pripravljen pomagati sodelavcem, če so bili potrebni pomoči.

Tovariš Kočar je bil vsestransko akti-

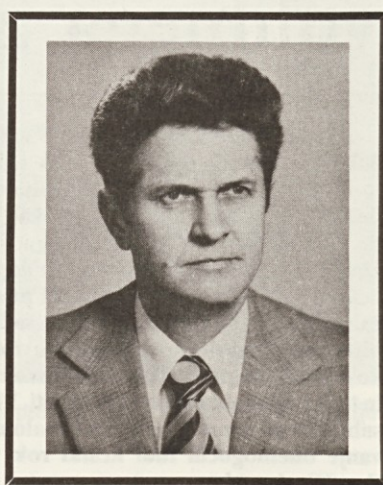
Sodelavcem v slovo

Ko smo se v ponedeljek po štirih prostih dneh spet vrnili na svoja delovna mesta, skoraj nismo mogli verjeti, da Tineta ni več med nami.

Tine ŽLOGAR se je rodil 4. decembra 1937 v vasi Radovica pri Metliki. V Litostroju je delal več kot 20 let na različnih delovnih mestih, nazadnje kot šofer osebnega avtomobila. Bi je zvest in vedno na razpologo delovni organizaciji, zmeraj pripravljen oditi na kakršnokoli potrebno pot.

V naši sredini je bil priljubljen, skromen, vedno je bil pripravljen pomagati sodelavcem in za vse je imel lepo besedo. Njegovo prerano slovo je izguba ne samo sodelavca, temveč tudi pravega prijatelja.

27. junija 1985 smo se zbrali na ljubljanskih Žalah k zadnjemu slovesu z našim dolgoletnim sodelavcem Jožetom PIVKOM.

Dve leti trajajoča bolezen nam je za vedno vzela iz naših vrst prijatelja, sodelavca in strokovnjaka s področju elektrotehnike.

Jože je prišel v Litostroj že leta 1950 iz Idrije, kjer je prejel osnovno izobrazbo elektrikarja. Pred tem je bil od leta 1944 do konca vojne kot sedemnajstletni partizan borec 9. korpusa NOV Slovenije.

V naši delovni organizaciji je opravljal različne posle na področju vzdrževanja, montiranja in preskušanja dvigal. Po nekaj letih zaposlitve je s šolanjem ob delu postal elektrotehnik in s tem prevzemal odgovorne naloge kot montažni nadzornik, šef objekta, glavni delovodja in nazadnje glavni funkcijski kontrolor za elektroopremo naših objektov.

Jožetu Pivku je tovarna nalagala najzahtevnejše naloge v naši širši domovini in v tujini. Zaupani so mu bili poleg drugega tudi nadzori in preskušanje naših največjih dvigal v Džerdapu, Indiji, Pakistanu in tudi v daljnem Salvadorju. Poleg samostojnega opravljanja takih odgovornih nalog je imel izreden smisel za prenašanje izkušenj sodelavcem. To je še posebno dokazal prav v zadnjih mesecih, ko je z nam nerazumljivo energijo dobesedno načrtno razdaljal mlajšim vse svoje nakopičeno znanje.

S smrtjo našega Jožeta nismo izgubili le strokovnjaka, pač pa tudi človeka, kateremu so pomenili poštenje, vzdržno življenje, spoštovanje naravnih zakonov in delovne navade vsakdanji utrip življenja.

Sodelavci

ZAHVALA

Ob smrti moje mame Jožefe ŠTIH se svojim sodelavcem iz tozda Montaža iskreno zahvaljujem za podarjeni venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Stane Štih

iz daljave menjamo funkcije videorekorderja. Je lahko žični ali pa brezžični.

— **Priključek, »REMOTE PAUSE«** omogoča, da z daljinskim regulatorjem začasno ustavimo snemanje neželjenega programa (npr. reklame). Tako med predvajanjem posnetega traku lahko delamo tudi krajše pavze.

— **Vtičnica »RF in« ali »VHF in«** je vhod antenskega signala v videorekorder za snemanje TV-programa.

— **Vtičnica »RF out« ali »VHF out«** je izhod iz videorekorderja. Ta je s koaksialnim kablom povezana z antenskim vhodom TV sprejemnika. Uporabljamo pa ga lahko tudi pri presnemavanju na drugi videorekorder, če ta nima vhoda za videosignal.

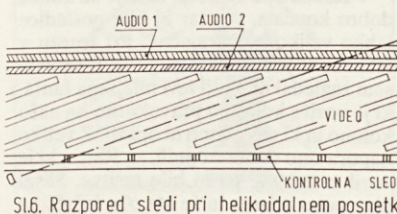
— **Vhod videosignala »VIDEO IN«** je priključek za snemanje z elektronsko videokamero ali iz drugega videorekorderja. Standardni nivo videosignala je 1 V od vrha sinhronizacijskega impulza do vrha bele vrednosti signala. Poleg te se poda še vrednost vstopne impedance, ki je navadno 75 ohmov.

— **Izhod video signala »VIDEO OUT«** je priključek za presnemavanje kasete na drug videorekorder ali za predvajanje na videomonitorju.

— **Test generator** omogoča, da na TV sprejemniku lažje poiščemo pravi kanal za predvajanje (označen z A/V).

MONTAŽA VIDEO POSNETKOV

1. **Osnove montaže**
Veliko ljudi uporablja videorekorder samo za snemanje in ponovno predvajanje TV programa (filmov, risank...) ali

SL6. Razpored sledi pri helikoidalnem posnetku

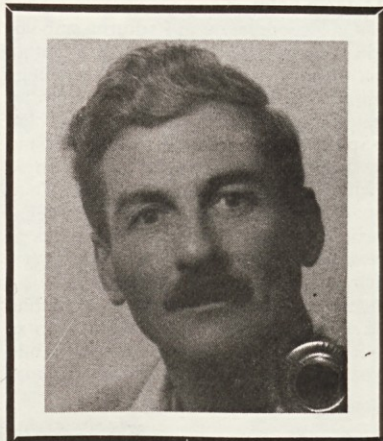
za predvajanje kupljenih, že posnetih filmov in programov. Tisti pa, ki poleg tega sami snemajo z video kamero, naletijo na potrebo, da tudi sami zmontirajo ves posneti material. Da dobimo končno zgodbo filma logične vsebine, moramo namreč nekatere posnete sekvence skrajšati, jih postaviti v drugačno zaporedje, nekatere celo popolnoma izločiti ali pa jih večkrat ponoviti.

V začetku razvoja videotehnike, ko je bila širina traku 5 cm in je bil transverzalni zapis magnetnih sledi na traku, so trakove rezali in lepili mehansko. Ta način pa danes ni več uporabljen. Obstajajo trije osnovni razlogi, zaradi katerih se mehanski način montaže video traku ne uporablja več:

a) Pri poslovnem (helikoidalnem) načinu snemanja so video sledi zelo poševne in dolge. Da bi naredili točen rez a-med dvema polslikama, bi morali rezati točno po robu med sledema (slika 6), ki sta na traku nevidni.

b) Glava za snemanje zvoka se nahaja za bobnom z video glavama, zvok je torej nekaj centimetrov pred sliko. Pri mehanskem rezanju traku ne moremo narediti reza, ki bi istočasno odgovarjal sliki in zvoku.

(Se nadaljuje)

1. julija smo se tiho in v ožjem krogu poslovili od našega sodelavca v pokoji, Rudija TERČELJA.

Rodil se je v Ajdovščini. Kot mnogi zavedni Slovenci, je moral tudi ta petčlanska družina zapustiti svoj rodni krov v Ajdovščini in se naseliti v Ljubljani.

Med okupacijo je Rudi aktivno sodeloval v NOB. Bil je inštruktor v minerski šoli na Dolenjskem. Imel je čin poročnika, za zasluge v NOB pa je bil večkrat odlikovan. Kot strokovnjak je bil po vojni poklican v Beograd v »Kontrolno komisijo«, nato pa še v Travnik in Sarajevo.

V Litostroju je deloval kot gradbeni nadzornik od 1. aprila 1964 do upokojitve, 6. aprila 1974.

Kot poštenega, skromnega in vedno pripravljenega pomagati sočloveku, se ga bomo radi spominjali.

VIDEO tehnika

Piše: P. Poženel

se signalna lučka prižge, moramo pustiti videorekorder vključen brez vstavljene kasete, dokler vlažnost ne izgine in signalna lučka ne ugasne (to traja eno uro). Nekateri videorekorderji imajo vgrajen grelec za sušenje vlage. Če bi z videorekorderjem snemali ali predvajali kljub previsoki vlažnosti, bi postal magnetni trak lepljiv, nagubal bi se in poškodoval aparat. Če signalna lučka gori več ur, tedaj moramo dati aparat v popravilo.

— **Števec s spominom »memoristop«** omogoča, da hitro najdemo začetek nekega dela vsebine kasete, ki je bil označen z »OOO«. Če neko mesto na traku programiramo z »OOO«, se bo trak ustavil avtomatsko na tem mestu, ko bomo trak vrteli naprej ali nazaj.

— **Stikalo za izbiro hitrosti.** Nekateri videorekorderji lahko snemajo in predvajajo pri različnih hitrostih traku. Kvaliteta slike je pri nizkih hitrostih slabša.

— **Kontrola lege videoglave pri branju sledi »Tracking control«.** Če hočemo iz videorekorderja dobiti kvalitetno predvajano sliko na TV ekranu, se mora video glava nahajati točno nad magnetno sledjo, da lahko natančno bere sledi, zapisane pri snemanju. Vsako odstopanje lege glave od idealne lege magnetne sledi se vidi v slabi kvaliteti predvajane slike; ta se prične kriviti, prekrije jo »snež« in slika beži. Ker so

med videorekorderji istega sistema vedno neke razlike, pridejo te do izraza pri predvajanju posnetka, ki je bil narejen na drugem videorekorderju. Imeti moramo možnost, da te razlike odpravimo. V ta namen imajo videorekorderji funkcijo »tracing control«, ki omogoča, da s kontrolo lege videoglave pri branju sledi odpravimo razlike med aparati ter dobimo kvalitetno sliko.

— **Priključek za mikrofonski** je označen z »Mic input« in omogoča povezavo zunanega mikrofona z videorekorderjem ter tako snemanje zvoka iz mikrofona. Uporablja se pri snemanju s kamero ali pri naknadnem snemanju zvoka.

— **Števec dolžine traku »COUNTER«** kaže, koliko traku smo že posneli.

— **Naprava za dvojno hitrost »double-speed«** omogoča gledanje vsebine traku pri dvojni hitrosti, kot je normalna. Tega nimajo vsi videorekorderji.

— **Naprava za izbiro časa snemanja »TIMER«** omogoča, da prične videorekorder avtomatsko snemati ob nastavljenem času tisti TV-program, ki smo ga predhodno nastavili z iskalom TV-kanalov »TUNER«. Pri novejših videorekorderjih lahko nastavimo čas za avtomatsko vključitev snemanja vsaj za 3 različne kanale, ob treh različnih časih v obdobju 7 dni.

— **Daljinski regulator** omogoča, da

NASVETI ZA PLANINE

Če morda taborite in se poleti v šotoru nenadoma znajdete v nevarni situaciji, morate noge držati tesno skupaj! To si morate res dobro zapomniti, kajti sicer lahko pride do nerodnih posledic.

Strela namreč lahko zadene in poškoduje tudi na samem stoječi šotor in njegove prebivalce. Zato počepnite na sredo šotora. Nogi naj bosta tesno skupaj. Ne dotikajte se sten šotora. Tako počakajte, da ujma mine. Seveda velja isto tudi za planince.

t. t.

Pregovori

September — kimavec
Tilen oblačen, meglen, naznanja deževno jesen.

Oktober — vinotok
Vinotoka če zmrzuje, pa prosinca odjenjuje.

November — listopad
Sonce na Martina — pred durmi huda zima.

December — gruden
Če Štefana burja prinese, vino-gradniku pridelek odnese.

Saj na tujem
tudi sonce greje

Tako poje pesem. Pa ni bilo vedno tako. Na večer pred odhodom izpred šole na Djakovičevi je deževalo in obeti za prihodnost niso bili nič kaj rožnati. Vendar vreme ni skazilo veselega razpoloženja v ogretem Alpeturovem avtobusu.

Velika napisala »TITOVÍ ZÁVODÍ LITOSTROJ LJUBLJANA — JUGOSLAVIJA« na prednji in zadnji strani avtobusa sta morda tudi prispevala k temu, da so naši, kot tudi obmejní organi bili z nami službeno prijazni in tudi korektni.

Formalnosti v Šentilju in potem na avstrijsko—česki meji pri Mikolovu so bile hitro opravljene. Proti jutru smo bili že na Češkem. Prvo, kar smo opazili, so bili vinogradi. V mrzlem jutru smo uživali ob pogledu na valovita polja. Vmes so posejane vase. Ohišnic je malo, njiv kot pri nas, ni bilo videti. Sadovnjakov ni, le tu pa tam so gozdni pasovi z mladimi vitkimi smrekami. Tudi otrok ni bilo videti, dobili smo vtis, kot da so ljudje zapustili svoje domove. Res je bila še rana ura, toda tudi dimniki brez dima so dajali podoben vtis. V Internatu, kjer smo stanovali, vladata red in čistoča, kuhinjsko osebje pa zasluži pohvalo. Hrana je bila obilna in pestra, postrežba brez pripomb. Naš vodič, ki nas je spremljal ves čas do odhoda, je govoril sicer srbohrvatsko, a si je prizadeval pokazati vse, kar nas je zanimalo. To mu je tudi uspelo, saj se je z dobro voljo trudil ustreči vsakomur.

Najprej smo si ogledali starinski grad Rajlec in to v velikih copatah, tako da smo pri ogledu z drsanjem po tleh združili prijetno s koristnim in loščili že tako gladek parket. Slike in predmeti so si večinoma podobni, kot v drugih gradovih na Češkem, in dišijo po minljivi slavi nekdanjih avstrijskih gospodarjev. Olomučani smo si ogledali le bežno, saj nas je strupen mráz in veter kar priganjal v zavetje. Omenil bi le grozljiv pogled na črni kužni spomenik na sredi trga, veliko uro z astronomskimi znamenji in vrtečimi se figurami. Na neki stavbi je tudi spominska plošča Mathiasa Korvina, kralja Matjaža.

Brno, glavno mesto Moravske z mnogimi starimi poslopji in spomeniki, nas je pozdravilo že topleje. Odpravili smo se po nakupih in si obenem ogledali čudovito razstavo cvetja v zaprtih paviljonih. Po razsežnih parkih je cvetelo na tisoče tulipanov, razvrščenih po barvah, tako da smo dobili vtis, kot da smo na Holandskem. Ker je bilo pred prvim majem, smo srečali mnogo vojakov — Čehov pa tudi vojakov drugih narodnosti iz držav varšavskega pakta. Preseneča mladost letih kot tudi vzorna zunanja urejenost. Miličnikov (pri njih jim pravijo četniki)

skoraj ni bilo videti. Promet se odvija v Brnu kakor tudi v Pragi s tramvaji, trolejbusi in avtobusi. Cestni prehodi niso označeni s črtami, zato ljudje prečkajo cesto povsod, kjer kdo more. Velika križišča so semaforizirana, vendar kakšnih velikih zastojev ni bilo videti. Povzpeli smo se tudi na grad Spilberg, ki dominira nad Brnom, z njega je čudovit pogled na mesto. Na žalost je bil ta dan grad (sedaj muzej) zaprt, tako da smo lahko po pripovedovanju vodiča izvedeli le to, da je bil grad včasih ječa za politične zapornike. V gradu je še celica, v kateri je bil zaprt pripadnik mlade Bosne Gavriló Princip, atentator na avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in njegovo ženo. Ta atentat je služil kot povod za začetek 1. svetovne vojne. Atentat na Ferdinanda je satirično opisal Jaroslav Hašek v knjigi »Švejk v svetovni vojni«. Ta veliki pacifist in Češki rodoljub se ni mogel sprijazniti z oholím despotizmom avstrijske buržoazije in je s svojim delom požel nemiljivo slavo doma in na tujem. Ta isti Hašek, če bi bil še živ, pa bi danes zaman spraševal po trgovinah po svojem simbolu — lutkah dobrega vojaka Švejka. Verjetno je mrzel veter (morda iz Sibirije?) odpihnil malo figuro velikega človeka.

Dan pred prvim majem smo se odpeljali v Prago, vso odeto v morje zastav in transparentov. Besedilo le-teh sestavljajo parole o večnem prijateljstvu in hval-ležnosti naródom Sovjetske zveze, ki so osvobodile Čehoslovaško.

Praga pa se je pokazala še bolj slavnostna tudi zato, ker je bil najavljen prihod predstavnikov varšavskega pakta. Ti naj bi 1. maja pristostovali paradi, katere priprave smo tudi videli. Na straži pred vhodno palačo sta strumno stala dva vojaka, s hrbti naslonjena na zid portala, v katerem je vdélano električno stikalo.

Pri najmanjšem odmiku od zidu, npr. pri morebitni slabosti stražarja, bi se takoj sprožil alarm in s tem znak za zamenjavo. Na vladni palači je vihrala zastava predsednika republike, na velikem platuju pa so bile razvrščene črne limuzine, večinoma češke Tatre. Od nešteti h zanimivosti Prage smo si ogledali le katedralo in Vaclavske namesty ter obiskali nekatere trgovine. Kosili smo v restavraciji, v nekakšnih »katakombah« z imenom Lucerna, po naše, detelja. Od kosila smo odšli po znanem reku: »Kdor hoče iti na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj«. Ta paróla velja tudi za zlato Prago. Trgovine v Pragi so dobro založene, preseneča pa zelo malo trgovin s sadjem in zelenjavo. Dinarje smo menjali neuradno (en naš star jur za eno češko krono), tako da so se cene po trgovinah izenačile s cenami pri nas. Ljudje so oblečeni dobro, ne ravno po modi zahoda, vendar solidno. Tu pa tam je bilo videti, kljub mrazu in strupenemu vetru, tudi dekleta v mini krilu. S parkirnega prostora ob Vltavi po kateri so plavalí labodi, smo se odpeljali nazaj v naše toplo zavetje. Zadnji dan pred odhodom smo izkoristili za ogled **Macoche**, kraške jame, s kapniki in podzemsko reko. Kapniki ne dosegajo naših postojns-

kih ne po velikosti in ne po lepoti. Zanimiva pa je reka, ki teče po podzemskem rovu — predoru. S čolnom smo se peljali in uživali v čudnem podzemskem svetu različnih barv.

Z električno lučjo osvetljene tudi do 40 metrov vodne globine so se prelivale barve od zeleno modre pa do skoraj črne. Nad to skrivnostno reko se dviga nad 130 metrov visoka pečina Macocha z razgledno ploščadjo. Ime ima po legendi, ko naj bi mačeha svojega pastorka, da bi sama ozdravela, vrgla v prepad. Ker pa se je pastorek spodaj ujel na vejah drevesa in so ga rešili drvarji, so za kazan vrgli mačeho v prepad.

Po prísrčnih zdravicah smo skupaj zapeli. Vrstile so se naše in češke narodne in partizanske pesmi. Najbolj mi je v spominu ostala pesem »Zabučale gore, zašumeli lesi«.

Izletniki SŠTS pred gradom Rajlec na Moravskem

Na večer pred odhodom je bilo predvideno srečanje s predstavniki šole. Pri-srčnost in sproščenost se je stopnjevala vsako uro. Ob zvokih imenitnega ansambla so k veselemu razpoloženju odločno prispevali Miro, Albert, Nace, Hrabro, Vinko in kup Lojzetov, solo pevec Karel in seveda češke in naše tovarišice. Za uvod so zaigrali pesem »Štirje pari, beli konji« in pa »Oblački bile nikdy se ne vrati«. Omenjene pesmi so najraje peli zaporniki v nemških taboriščih.

Ob petju te pesmi me je prevzel ponos ob spominu na naš boj v gorah in gozdovih, na težko, a ne izgubljeno mladost. V petju Čehoslovakov pa je bilo čutiti nostalgijo ne samo po izgubljeni mladosti, temveč tudi nekakšno žalost po izgubljeni resnični svobodi in neodvisnosti.

S pesmijo Jugoslavija smo se poslovili od čeških prijateljev in šli na pot proti domu. Sonca res ni bilo, da bi nas grelo, grelo pa nas je toplo srce naših gostiteljev, ki so skrbeli, da smo se imenitno počutili. Na češkoavstrijski meji nismo dolgo čakali. Prešli smo jo brez ovir. Krožna vožnja po Dunaju je minila z ogledom zanimivosti kar iz avtobusa.

V dežju smo se vozili čez prelaz Seme-

IZLET UPOKOJENCEV LITOSTROJA

Z dobro voljo v Fieso

Sonce, morje in prijetno razpoloženje vabijo nekdanje sodelavce — upokoјence na vsakoletni tradicionalni izlet v Fieso.

V Fiesi vas pričakuje naš dom z obnovljeno restavracijo-jedilnico, za popestritev prijetnih dni pa bomo poskrbeli organizatorji tega srečanja.

V letošnjem letu bomo izlet organizirali v petih skupinah in sicer:

I.	izmena	7/9	do	10/9	—	1985
II.	izmena	10/9	do	13/9	—	1985
III.	izmena	13/9	do	16/9	—	1985
IV.	izmena	16/9	do	19/9	—	1985
V.	izmena	19/9	do	22/9	—	1985

Odhod avtobusa vsake izmene bo ob 14,00 uri navedenega datuma izpred delovne organizacije TZ Litostroj, Djakovičeva 36.

S potekom in programom vas bo seznanil spremljevalec-vodič vsake izmene.

Za zakonske tovariše (tovarišice) je cena izleta 2.000 din, plačati pa morate ob prijavi.

Pridite v oddelek počitniški domovi in izletništvo TOZD ZSE in se prijavite.

Vse informacije dobite po telefonu (061) 556-021 int. 1021. Prijave sprejemamo do 25/8 — 1985 od 7,00 do 12,00 ure.

Nasvidenje na srečanju litostrojskih upokoјencev 1985!

Jezikovni ostružki

Danes, ko smo sredi počitnic, pa nekaj čisto kratkega, en majcen jezikovni ostružek. Tudi besedica, o kateri bo govor, je čisto kratka — predlog IZ, sestavljena iz dveh črk, a sploh ne moremo reči, da je tako malo pomembna.

Večkrat vidim napisano, predvsem pri čestitkah in sožaljih: **SODELAVCI TOZDA TVN.** Na prvi pogled ne izgleda čisto nič narobe, saj pišemo tudi: **DELA VCI TOZDA TVN.** Da, toda to je prav, tu ničesar ne manjka. V prvem primeru je izrečen velik nesmisel: Sodelavci tozda TVN. Sodelavci koga? S kom sodelujejo? Sodelavci tozda TVN, torej je tozd njihov sodelavec. Smešno, ali ne? Ampak mi vendar nismo mislili tako, temveč da so to sodelavci tistega človeka, kateremu je bila namenjena čestitka ali sožalje, vsi pa so IZ tozda TVN. Torej bi bilo edino pravilno napisati: **SODELAVCI IZ TOZDA TVN.**

Vidimo torej, kako lahko ena sama majhna besedica odločilno prispeva k smislu stavka. Tudi majhne stvari so lahko velike po pomenu!

Vesna TOMC, sodelavka iz tozda SŠTS

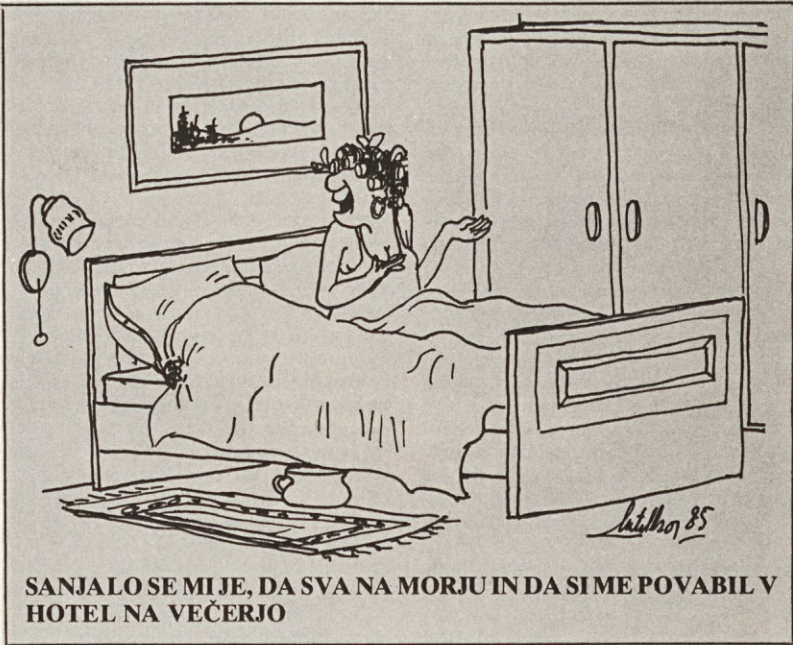
nervoza se je stopnjevala, bledica nekat-erih je bila kar očitna. Vsak izmed nas je s strahom pričakoval prihod carinika. Vstopil je carinik, ki je s svojimi velikimi brki vzbujal vtis strogega preiskovalca. Vendar se je potem izkazalo, da to ni (morda tudi po zaslugi našega napisa na avtobusu), ko je le bežno pregledal našo prtljago.

V Šentilju, takoj za mejo smo se odah-nili, povrnila se je tudi rdečica na lica. Oglasila se je pesem. Vožnja in krajši postanek v Mariboru, pot do Ljubljane je minila v veselem razpoloženju. Dobre volje smo se razšli z mislijo, da bi še kdaj obiskali lepo deželo s prísrčnim povabi-lom.

RÁDÍ VÁS ZNOVU UVÍTÁME A TĚŠÍME SE NA SHLEDANOU

P. s.
Ob tem, da sem se kot upokoјenec mogel udeležiti tega izleta, sem dolžan za-hvalo upravi SŠTS Franc Leskošek-Lu-ka, ki mi je omogočila ogled tega dela češke dežele in zapisati o izletu svoje vti-se.

Dominik Karel

SANJALO SE MI JE, DA SVA NA MORJU IN DA SI ME POVABIL V HOTEL NA VEČERJO

Novice s terena

Tudi v letošnjem letu naši monterji »bijejo bitke« s časom pri poskusni montaži v tovarni, kakor tudi pri montažah na domačih in tujih terenih. Montaža je pač zadnja faza našega proizvodnega procesa, kjer se poskuša s skrajšanjem časa montaže doseči pogodbeni rok ali pa zmanjšati že prej nastale zamude. Pri tako pospešeni montaži je potrebno izvajati posebne ukrepe z uvajanjem nadurnega dela, povečanjem števila monterjev in v nekaterih primerih z večizmenskim delom. Zaradi nepopolnih in nepravočasnih dobav vseh sestavnih delov pa je nemalokrat potrebno spremeniti predvideni postopek montaže in naknadno vgrajevati manjkajoče dele.

Največje delovišče, na katerem trenutno izvajamo montažna dela, je HE Haditha v Iraku. Povprečno 40 do 50 monterjev, ključavničarjev, varilcev in »režijskih« delavcev dela na štirih turbinah od šestih in pri opremljanju »pomožnih« prostorov, kot so drenaže, hlajenje, oljni sistem, kompresorska postaja, protipožarna zaščita. Prva turbina je zmontirana do faze »proste gredi«, na drugi montiramo vodilnik, pri tretji in četrti izdelujemo spiralne obloge in jih betoniramo. Na zadnjih dveh turbinah dela trenutno mirujejo. Po postavitvi in betoniranju sesalnih cevi je bila v lanskem septembru preko teh dveh turbin preusmerjena reka Evfrat. Z začetkom akumulacije jezera v maju letos in čiščenjem »posledic« preusmeritve (to trenutno iz-

vaja Hidrogradnja), bo odprto delo tudi na teh turbinah.

Največje težave na gradbišču nam povzroča pomanjkanje opreme in orodja. Za obe težavi je glavni razlog pomanjkanje sredstev za nabavo, kar izvira predvsem iz preložitve plačil. Trenutno je najbolj kritičen uvoz delov za elektriko in regulacijo, kar že direktno ogroža rok predaje prvih dveh agregatov.

Zaradi sorazmerno velikega števila monterjev in šestmesečnih zamenjav pri montaži sodelujejo tudi delavci drugih tozdov. Tako so v Iraku že bili, so in bodo delavci iz tozdov PZO, PPO, IVET, PTS, TVN, OB pa tudi iz drugih tozdov.

V Kirkuku so dela na prvih dveh črpalnih postajah v glavnem že zaključena. Naša obveza je še

vzdrževanje poskusnega pogona ter nadzor v garancijski dobi. Na tretji črpalni postaji SS X je predviden začetek montaže že mimo, kasnijo namreč gradbena dela. Ko bodo dani pogoji, bomo začeli montirati dvigala in nato še črpalno opremo.

V tujini delamo še v Gvineji in Etiopiji. V HE Donkea naša šestčlanska ekipa izvaja generalni remont na dveh turbinah. Pričakujemo vrnitev ekipe po opravljenem remontu septembra ali oktobra. Nosilec remonta je beograjski Energo-projekt, ki je organiziral bivanje in prehrano na solidni ravni.

V Etiopiji naša dva predstavnika spuščata v obratovanje lani montirano turbino ter pregledujeta potrebne posege za remont dveh starejših turbin.

V bližnji prihodnosti nas v tujini čakajo montaže ali nadzor nad montažo v HE Dorozdan v Iranu, HE Menzelet v Turčiji in HE Stratos v Grčiji.

Pri delu v tujini nas pestijo še vedno neusklajene osnove in merila za »določanje« osebnih dohodkov. To pri naših delavcih povzroča negodovanje, kar neposredno vpliva tudi na učinek dela.

Na domačih terenih je z novimi montažami nastalo zatišje. Poleg bližnjega začetka montaže tretjega agregata v HE Solkan trenutno

montiramo le žerjav v HE Mavčiče ter montiramo in predajamo uporabnikom nekaj malih hidroelektrarn, pri katerih je v zadnjem času opazen pozitiven premik v smislu odpravljanja predolgo trajajočih začetnih napak.

Zato pa smo toliko bolj zaposleni z remontom obstoječih objektov. Najbolj zahteven je tudi letos remont JE Krško, kjer se morajo v trimesečni prekinitev obratovanja poleg vsakoletne zamenjave goriva opraviti tudi vsa po programu in predpisih predvidena vzdrževalna dela. Ta zahtevna dela na črpalkah in žerjavih opravlja 20 monterjev. Zaradi izredno težkih delovnih pogojev smo za letošnji remont povečali težavnostni dodatek.

Remonti hidroelektrarn so tudi v letošnjem letu obsežni in številni.

Za HE Ovčar Banjo remont obsega popravilo tesnjenja glave gonilnika, egalizacijo turbinske gredi in vodilnega ležaja. Sledi montaža popravljenih delov na terenu in usposobitev agregata za ponovno proizvodnjo električne energije.

Za HE Ozalj je v remontu komplet vodilnik in gonilnik. Po izvršenih delih v tovarni bo osebje naročnika pod našim nadzorom opravilo ponovno montažo.

HE Manojlovac je naročila remont kompletne turbine in kroglastega zasuna. Terensko montažo bodo izvršili naši monterji.

Tudi za HE Globočico izvajamo remont kompletne turbine. Stare dele trenutno peskamo in barvamo. Novi deli so večidel že izdelani. Po popravilu starih delov bodo naši monterji odšli v Makedonijo in zmontirali ter spustili v obratovanje prenovljeno turbino.

Za Makedonijo montiramo tudi vodilnik in gonilnik turbine HE Kalimanci. Zaradi precejšnje iztrošenosti bomo izdelali precej novih delov, tako bo prenovljena turbina dajala boljši izkoristek.

Za HE Senj popravljamo regulator tlaka. Po popravilu kavitacijskih mest in izdelavi novih tesnilnih obročev bo izvršen preizus in nato montaža na terenu.

Manjša popravila izvajamo še na mnogih drugih delih turbinske opreme različnih elektrarn, med drugim za HE Vrutok, HE Orlovac, HE Rama, HE Peručica.

Posodobili pa smo že regulator in turbine v HE Ožbalt, končali remont žerjava v HE Jablanici itd.

V drugih vejah proizvodnje delo poteka predvsem v tovarni, zato pa nič manj intenzivno in odgovorno. Posebno velika zasedenost je pri montažah reduktorjev in dizel motorjev.

Opravljen delo pa tudi predvideno delo nam daje realne možnosti, da bomo tudi letošnje leto zaključili uspešno.

M. Čepuran

SRNA MILAN, dipl. ing.

Beneficirana zavarovalna doba

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem, v praksi bolj znana kot beneficirana delovna doba, je pomemben institut v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Za delavce, katerih delo je posebno težko in zdravju škodljivo, ali tiste delavce, ki po določenih letih starosti ne morejo več uspešno opravljati svoje poklicne dejavnosti, je povečana zavarovalna doba eden skrajnih in izjemnih ukrepov v sklopu celovitega varstva delavcev. Med skrajne in izjemne ukrepe je šteta zato, ker imajo delavci v skladu z določili ustave in zakonskimi določili pravico do varnih in humanih pogojev dela. Dolžnost in pravica vseh delavcev v organizacijah združenega dela pa je skrb za nenehno izboljševanje pogojev dela in humanizacijo dela. Delovni človek ima namreč pravico do pogojev za delo, ki mu zagotavljajo telesno in moralno integriteto in varnost.

Izraz beneficirana zavarovalna doba, ki ga v praksi uporabljamo, ni povsem na mestu, ker na prvi pogled kaže na to, da imajo nekateri zavarovanci boljši položaj v primerjavi z drugimi pri uveljavljanju pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Dejansko pa to ne pomeni beneficiranja oseb, ki delajo na mestih, ki so zdravju škodljiva, temveč je to le izenačitev zavarovancev s tistimi, ki delajo v normalnih delovnih razmerah in na delovnih mestih, ki niso škodljiva zdravju.

Zavarovalna doba v dejanskem trajanju oziroma s povečanjem kot njena posebna oblika je namreč eden od temeljev za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Po vsebini je institut beneficirane zavarovalne dobe dejanska zavarovalna doba, ki pa se delavcu, ki dela na določenih delih in nalogah, zaradi narave dela šteje s povečanjem. Namen instituta zavarovalne dobe s povečanjem je varstvo delavcev, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela.

Čeprav je uveljavljen v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, institut povečane zavarovalne dobe po svojem pomenu in razsežnosti presega ta okvir. Tako je sestavni del kompleksnega varstva pri delu in s tem celovitih družbenoekonomskih odnosov ter ga je zato treba presojati z ekonomskega, političnega, socialnega, medicinskega in pravnega vidika.

Povečano zavarovalno dobo je možno priznati le takrat, če se z uporabo tehničnih in drugih ukrepov varstva pri delu ne da odpraviti negativnih učinkov na zdravje delavcev.

V nasprotnem pa pomeni priznavanje zavarovalne dobe s povečanjem nedopustno soglasje, da delavci delajo v zdravju škodljivem okolju, ali opravljajo nevarna dela, čeprav bi bilo možno take pogoje izboljšati ali odpraviti.

Najpomembnejša pogoja, ki po veljavnih predpisih odločilno vplivata na utemeljenost priznanja zavarovalne dobe s povečanjem, sta posebno težka in zdravju škodljiva dela in splošni in posebni varstveni ukrepi pri delu.

Povečano zavarovalno dobo kot varstveni ukrep v sklopu celovitega varstva delavcev je torej mogoče uporabiti le kot skrajen in izjemen ukrep. **Glede na svojo**

funkcijo in naravo pa sme trajati le toliko časa, dokler so izpolnjeni pogoji in okoliščine, ki so ga narekovala.

Zaradi nenehnega uvajanja novih tehnoloških postopkov in procesov je treba obstoj teh pogojev stalno preverjati. Preverjanje pogojev dela pa je vključeno v široko zastavljeno aktivnost kot revizija povečane zavarovalne dobe.

PРАВNA UREDITEV

Institut zavarovalne dobe s povečanjem je bil do konca leta 1972 v celoti urejen z zveznimi predpisi: s Temelnjnim zakonom o pokojninskem zavarovanju, ki je pričel veljati 1. 1. 1965, in z Zakonom o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem iz leta 1968 (Uradni list SFRJ št. 17/68 in 29/71). Slednji je določal konkretna mesta v posameznih dejavnostih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem in stopnje povečanja.

Po sprejemu nove ustave in prenosom pristojnosti federacije na posamezne republike in pokrajine ter s podružbljanjem področij družbenih dejavnosti je v času od 1. 1. 1973 prišlo do sprememb tudi na področju povečane zavarovalne dobe.

Splošno in konkretno določanje del in nalog, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, je bilo preneseno v pristojnost republiških skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Vendar pa se je navedeni zakon o delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, uporabljal tudi po 1. 1. 1973 in se uporablja še danes, saj je večina skupnosti določila njegovo uporabnost ali pa ga je prenesla v svoje samoupravne splošne akte. Poleg tega pa so skupnosti določile nova dela in naloge, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, z ustreznimi sklepi:

Institut povečane zavarovalne dobe po letu 1973 so tako urejali: zvezni zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. list SFRJ št. 35/72, 18/76, 58/76, 22/78 in 74/80), republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. list SRS št. 19/77 in 30/78), statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR

Sloveniji (Ur. list SRS št. 18/78 in 10/82), ustrezni družbeni dogovori ter zakon o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, in sklepi skupščine skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Z zveznim zakonom o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so določena le temeljna načela in pogoji za štetje zavarovalne dobe s povečanjem na posameznih delih in nalogah.

V letu 1974 so Izvršni svet SRS, Gospodarska zbornica, Republiški svet Zveze sindikatov in Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja sklenile Družbeni dogovor o načelih in kriterijih ter osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem (Ur. list SRS št. 25/74). Leta 1976 pa je bil sklenjen Zvezni družbeni dogovor o ureditvi postopka in usklajevanju meril za določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem (Ur. list SFRJ št. 7/76).

Podpisniki družbenega dogovora so bili republiški in pokrajinski sveti zveze sindikatov ter vse republiške in pokrajinske skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Obenem z zveznim družbenim dogovorom je bila določena tudi enotna metodologija, ki mora biti priložena predlogu za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem (Ur. list SFRJ št. 7/76).

POSTOPEK ZA UVELJAVITEV ZAVAROVALNE DOBE S POVEČANJEM

Na predlog organizacije združenega dela se prične postopek za uveljavitev zavarovalne dobe s povečanjem. Predlogu morajo biti predložena naslednja dokazila:

— poročilo o že uporabljenih ukrepih in o tem, kdaj oz. kakšni ukrepi bodo sprejeti za zmanjšanje ali odpravo škodljivih vplivov, ki znatneje delujejo na zdravstveno stanje in delovno zmožnost delavcev na takšnih delovnih mestih;

— izjava, da bo OZD stalno spremljala in izboljševala tehnološki postopek ter organizacijo dela, da bi tako odpravljala ali vsaj zmanjševala škodljive vplive, zaradi katerih se predlaga priznanje zavarovalne dobe s povečanjem;

— izračun oz. finančna kvantifikacija povečanih obveznosti OZD do skupnosti, z navedbo števila delovnih mest, za katera predlaga priznanje zavarovalne dobe s povečanjem;

— dokaz, da ima OZD v svojem samoupravnem splošnem aktu:

a) urejen in opredeljen postopek in način, po katerem se delavci v DO odločajo, da se zavarovalna doba na posameznih mestih šteje s povečanjem;

b) označena kot posebno težka in zdravju škodljiva delovna mesta, za kate-

ra se predlaga štetje zavarovalne dobe s povečanjem;

c) določitev virov za kritje stroškov, nastalih z določitvijo zavarovalne dobe s povečanjem.

Predlog za štetje zavarovalne dobe s povečanjem lahko da le tista OZD, ki je v celoti izpolnila svoje obveznosti glede splošnih in posebnih varstvenih ukrepov in ob pogoju, da je zagotovila potrebna finančna sredstva za povečane izdatke skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V postopku za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem mora biti posebna pozornost posvečena strokovni dokumentaciji, ki jo mora OZD priložiti predlogu, ki je podlaga za odločitev v zahtevku. Dokumentacija mora biti sestavljena po enotni metodologiji, ki je sestavni del medrepubliškega družbenega dogovora.

V njem je treba prikazati specifičnost del in nalog, delovnih razmer in ukrepov za varstvo pri delu. Predlog s strokovno dokumentacijo prouči posebna strokovna komisija, skupaj s pridobljenim mnenjem strokovnih zavodov in organizacij o težavnosti in škodljivosti dela. Strokovno mnenje mora temeljiti na znanstveno priznanih metodah in kriterijih. Na podlagi obrazloženega predloga strokovne komisije dokončno o zahtevku odloča skupščina SPIZ, pred odločitvijo pa dajo svoja mnenja tudi vsi podpisniki družbenega dogovora. Posebej je pomembna vloga preventivnega varstva. DO so namreč dolžne zaradi zmanjševanja in odpravljanja škodljivih vplivov skrbeti za spremembo tehnoloških postopkov, izboljšanje organizacije dela in skrajševanje delovnega časa, občasno prerazporejati delavce, ter uvajati druge splošne in posebne varstvene ukrepe.

Če se v postopku za uveljavljanje zavarovalne dobe s povečanjem ugotovi, da je OZD opustila potrebne varstvene ukrepe in je na posameznih delih škodljiv vpliv in težavnost dela izključno posledica

ca opuščeni varstvenih ukrepov, je treba predlog za štetje zavarovalne dobe s povečanjem zavrniti.

Dela in naloge, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, v ozdih in pri zavarovanih, ki z delovnimi sredstvi v lasti občanov opravljajo samostojne gospodarske dejavnosti, ugotavlja posebna komisija, ki jo imenuje odbor za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem (165. čl. statuta SPIZ).

Komisija najprej ugotovi, če so izpolnjeni pogoji iz zveznega zakona in sklepa skupščine SPIZ. Če so ti pogoji izpolnjeni, se nato ugotovi:

— naziv del in nalog po splošnem aktu skupnosti ter naziv del in nalog po internem aktu DO,

— koledarsko leto, od katerega se v OZD brez presledka opravljajo ta dela in naloge in če so bili med opravljanjem presledki,

— število dejansko zasedenih del in nalog v času dela komisije in število delavcev, ki ta dela opravljajo,

— poimenski seznam zaposlenih delavcev na teh delih in nalogah,

— delovni čas, ki se po splošnem aktu OZD šteje v skladu z zakonom za poln delovni čas na teh delih in nalogah,

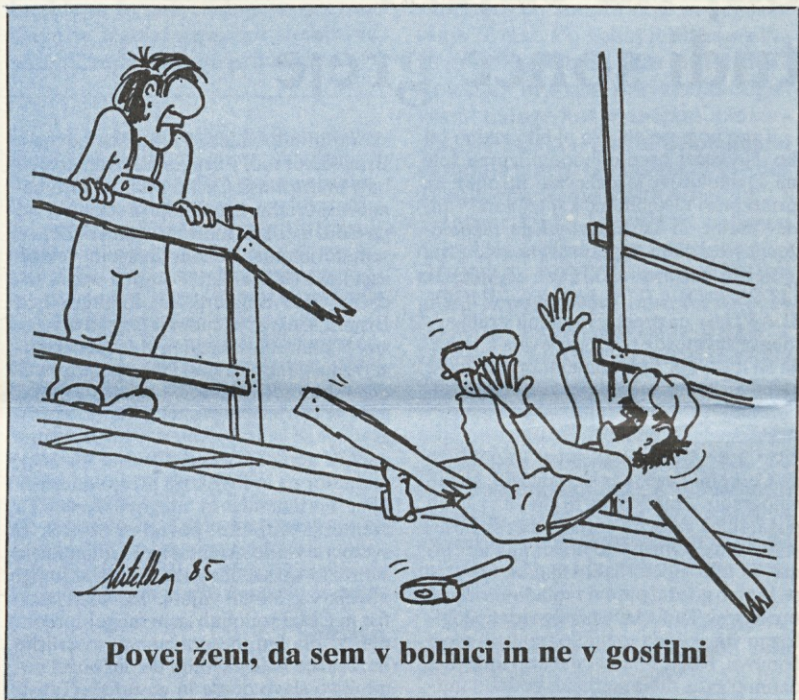
— izpolnjevanje in vodenje evidenc ter posebnih evidenc za delavce, ki opravljajo taka dela,

— obveznost do zagotavljanja sredstev v skupnosti za pokrivanje povečanih izdatkov v zvezi s povečano zavarovalno dobo.

Komisija na podlagi teh ugotovitev napravi zapisnik, ki je podlaga za vpis podatkov v evidenco o delih in nalogah, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

V kolikor se OZD oz. delodajalec ne strinja z ugotovitvami komisije, lahko v 30 dneh od vročitve zapisnika uveljavlja sodno varstvo pred posebnim sodiščem združenega dela.

(Se nadaljuje)

Povej ženi, da sem v bolnici in ne v gostilni